

PONY WEST

BROJ 30

CENA 25 DINARA

BUČ KASIDI I KID

NEBO IZA REŠETAKA

SR Nemačka 2 DM, Francuska 6 FF, SAD 1 US \$, Švajcarska 2,00 Sfr, Austrija 15 Asch, Švedska 6 Skr

Teks Gordon

NEBO IZA REŠETAKA

SERIJA
BUČ KASIDI I SANDENS KID

Teks Gordon
NEBO IZA REŠETAKA

XXX EPIZODA

Copyright © by Bones and DEN PRESS
World rights reserved

Lektor:
Milorad Stevanović

Recenzija:
Borivoje Lošić

Korektura:
Fotoslog Dečje novine

**PONY-WEST – BUČ KASIDI I KID – VANREDNO IZDANJE BROJ 30
FEBRUAR 1984. Cena 25 dinara. Izdaje NIRO »Dečje novine«- 32300 Gor-
nji Milanovac, Tihomira Matijevića 4. Glavni i odgovorni urednik: Mirjana
Šterijevski. Urednik: Borivoje Lošić. Izdavački savet: Milica Bogojević
(predsednik). Mileta Obradović, Vera Smrekić, Dragan Simić, Milisav Ilić,
Miodrag Vučićević, Miljana Tomić, Nada Mijatović, Nikola Maslovara,
Ljiljana Milovanović, Ljiljana Špajaković, Gojko Štulović, Petar Jerković.
Telefoni: (032) 711-549 uredništvo i 714-250 prodaja: Telex: 13731. Štampa
»Glas« – Beograd, Vlajkovićeve 8.**

PONY WEST

BUČ KASIDI I KID

Teks Gordon

NEBO IZA REŠETAKA

– Džordže Alenvi, ustani!

Smeškajući se sebi u brk, Sandens Kid se leno ispravio, ne zaboravivši da pri tom mune Buča laktom u rebra.

– Džordže Alenbi – svečanim glasom progovorio je mali čovek crvenog lica i buljavih očiju – sud okruga Meklejn osuđuje te na tri godine strogog zatvora zbog dokazanih zločina pokušaja krađe tela-di i skitnje!

– Prokletstvo!

U mrtvoj tišini polumračne sudnice preglasno je odjeknula Bučova psovka. Sudija ga je presekao pogledom.

– Optuženi, tišina! – prosiktao je. – I ti ćeš uskoro doći na red! Alenbi, imaš li još šta da izjaviš?

– Šta bih, do đavola, još mogao da izjavim? – nonšalantno je Kid sle-gao ramenima. – Nikakvu telad nisam krao, niti mi je to ikada padalo na pamet. Vaš šerif je jednostavno uhvatio prva dva momka na koje je potera naletela, mog ortaka i mene. Što se tiče skitnje . . . recimo da i jesmo skitnice. Ali, tri godine robije, gospodine sudijo, to . . .

– Ako je to sve, možeš sesti, Alenbi! – hladno je odsekao sudija. – Karuterze, ustani!

Buč je prezrivo pljunuo na prljavi pod i lagano ustao. Ništa ga više u ovoj sudskoj lakrdiji nije moglo iznenaditi. Ošinuo je samo pogledom šerifa, koji se oduševljeno cerio šapućući nešto svom susedu na uvo.

– Već znam, sudijo – osmehnuo se Buč. – Tri godine ćorke. Mali sudija se nije dao smesti.

– Sajmone Karuterze, i tebe! Sud okruga Meklejn osuđuje na istu kaznu kao i tvog drugara Alenbija, pošto ste pomenute zločine izveli zajednički.

– Tako sam i mislio – uzdahnio je glasno Buč. I ono malo gneva što ga je osećao poslednjih nekoliko dana u prljavom i vašljivom zatvoru Meklejn sada je nestalo.

»Sva sreća što smo dali lažna imena«, osmehnuo se u sebi. »Da su slučajno otkrili da su im u šakama čuveni pljačkaši banaka Buč Kasidi i Sandens Kid, ne bismo se ovako jeftino izvukli«.

Još jedna pomisao izazvala je kod Buča pritajen smeh. Šta li će tek reći uvaženi bankari iz Kolorado Springsa Alenbi i Karuterzi kad čuju da su njihovi imenjaci osuđeni zbog skitnje?

Naravno, ako im ikada dođe do ušiju šta se dogodilo u Meklejnu, koji je bogu iza leđa.

– Vaši konji, oružje i novac biće zaplenjeni – nastavio je mali sudija Mafin stogim glasom – i prodati na licitaciji kako bi se pokrili troškovi suđenja. Vas dvojica bićete upućeni na izdržavanje kaze u toku sutrašnjeg dana.

– Smem li da pitam gde – začuo se Kidov podsmešljiv glas. – Koliko znam, u blizini nemate nikakvu robijašicu.

– Tišina u sali! – povikao je sudi-

ja i lupio čekićem o rasklimani sto pred sobom. Žamor i smeh među radozalcima odmah je zamro. Buč je sa novim poštovanjem pogledao starčica u smešnoj imitaciji sudijske toge. Građani Meklejna očigledno su ga se plašili.

Samo, šta je to bilo toliko smešno u Kidovom pitanju?

– Suđenje je završeno – odsekao je Mafin i bacio čekić na sto. – Šerife, izvedite osuđenike!

– Polako, Ragni – pobunio se Kid kad je šerif sa pomoćnikom prišao da bi mu ponovo vezao ruke. – Nemam nameru da bežim, do đavola! A zašto bih? Pih, svega tri godine ... toliko mogu da izdržim stojeći na jednoj nozi!

– Znam da imaš oštar jezik, Alenbi – progundao je Ragni, grmalj od čoveka sa mozgom papagaja. – Ruke ovamo!

– Kud nas vodite? – upitao je Buč dok su mu vezivali ruke. – U onaj isti hotel?

– Tačno – klimnuo je pomoćnik glavom, ispod oka pogledajući u Mafina, koji je preturao po hartijama na svom stolu.

– Pa, da – uzdahnio je Buč. – Vreme za ručak. Preporučio bih vam da promenite kuvara, inače će vas svi gosti napustiti.

– Hajde, hajde – gundao je Ragni gurkajući ga u leđa. – Dosta duhovitosti.

Izveli su ih kratkim hodnikom do malog zatvora u istoj zgradi.

* * *

Prva dva dana puta do Hard Laka nisu pružila čak ni senku neke prilike za bekstvo.

– A neće ni ovaj treći – s goričinom je pomislio Buč, pljunuvši u prašinu pored kola. Nije se tu radilo samo o Ragniju i dvojici njegovih pomoćnika. Buča je čak čudila njihova savesnost jer je bila potpuno suvišna. Mirne duše su mogli ostaviti njega i Kida same na kolima.

Njih dvojica sedeli su jedan pored drugog, okovani u teške lance na rukama i nogama. I ne samo to. Jedan lanac je obojicu vezivao za čvrstu čeličnu alku ugrađenu u debele daske na drugoj strani kola. Mogli su menjati položaj, čak ustajati ako su hteli, ali sa kola nisu mogli sići sve dok se ne oslobode lanaca.

– Dobro, recite mi bar koliko ćemo još uživati u vašem društvu – javio se i Kid. Lanci su zveketali dok se trudio da zauzme udobniji položaj.

– Još malo – odgovorio je Ragni nekoliko trenutaka kasnije. – Još malo.

Stigli su, međutim, tek negde oko četiri po podne, tako je bar Buč procenio po suncu, koje je u ovom kraju rano zalazilo iza visokih planina.

Kada su se kola zaustavila, on se najpre zbunjeno osvrnuo oko sebe. Nigde na vidku nije bilo ni

najmanje kolibe. Od visokih zidova robijašnice kakve je zamišljao nigde ni traga. Tek kada je malo bolje pogledao, opazio je usku konjsku stazicu koja je vijugala uz gotovo vertikalnu liticu i gubila se među golim stenama.

– Prokleta mesto! – opsovao je kroz zube. – Odmah se vidi da bolje ime i ne zaslužuje.

Rangi se tromo popeo na kola da otključa lanac i skine im okove sa nogu.

– Bez gluposti, vas dvojica! – upozorio je, iako su oba njegova pomoćnika držala Buča i Kida na nišanu. – Tri godine robije je mnogo bolje od gomile kamenja sa krstom na vrhu.

– Gle, iznenada si postao govornjiv! – osmehnuo se veselo Kid. – Nije ti žao što se rastajemo?

– Hajde, hajde, silazi – gundao je džinovski šerif. – Jedva čekam da vas skinem s vrata.

Buč je protegao utrnule udove i pogledao uz liticu kojom je vodila staza.

– Jesi li siguran, Ragni, da gore neko živi?

Onaj pomoćnik sa glupavim licem gurnuo ga je pušćanom cevi u leđa.

– Ne filozofiraj mnogo, Karuterze! – oštro je rekao. – Polazi!

– Trenutak! – začuo se zvonki Kidov glas. – Mogu li da porazgovaram nasamo s tobom, Ragni?

– O čemu?

– Do đavola, rekao sam ti da

hoću nasamo da govorimo!

Šerif je tupo odmahnuo glavom.

– Nemam ja šta s tobom da razgovaram. Ako nešto imaš da kažeš, reci pred svima.

– Jesi li siguran da ne grešiš, Ragni? – podsmešljivo je upitao Kid. – U pitanju su velike pare, tek toliko za početak.

»Kakve pare, do đavola?« čudio se Buč. »Imali smo kod sebe svega stotinak dolara kada su nas Ragnijevi ljudi uhapsili. Kid ima neki plan, ali mi još nije jasno šta hoće da postigne...«

Ragni očigledno nije naleteo na mamac. Ponovo je odmahnuo glavom, a sitne očice nepoverljive su ispitivale Kidovo lice.

– Još se nisi odlučio, Ragni? – ledenim glasom produžio je Kid. – U redu, kad hoćeš da svi čuju... da li ti nešto govore imena Buč Kasidi i Sandens Kid?

»Oho,« trgao se Buč. »Kid je potegao krupne karte. Misli da će naša slavna imena impresionirati Ragnija...«

– Čuo sam za njih – slegao je šerif ramenima. – Kakve oni veze imaju s vama?

– Video sam poternicu u tvojoj kancelariji, Ragni – smeškao se Kid. – Slike jesu loše, ali bi ipak trebalo da nas prepoznaš. Ja sam Sandens Kid, ovaj ovde džentlmen mrkog lica je Buč Kasidi.

Ho-ho-ho! – zaorio se glasan smeh obojice pomoćnika. Jedan od njih se čak previo u pasu, zabo-

ravivši da drži pušku uperenu u Kida. Ragni je ispustio neki čudan zvuk iz grla kao da se davi. Valjda se on tako smejaio.

– Na to ti neću nasesti, Alenbi – promumlao je na kraju. – Ti da budeš Sandens Kid? Do đavola, toliko glup nisam!

– Da li bi te dvadeset hiljada dolara ubedilo? – hladno je progovorio Kid.

Smeh one dvojice naglo se presekao. Čak se i Ragni trgao kada je shvatio o čemu Kid govori.

– Ti hoćeš da me podmitiš, Alenbi? – zaroktao je, izbuljenih očiju i s nelagodnošću se osvrnuo na dvojicu svojih pratilaca. – To ti ne bi uspelo ni za sto dvadeset hiljada dolara! – izjavio je ponosno napinjući široka prsa.

– To mom ortaku ni na pamet nije palo – umešao se Buč. – U pitanju je nešto sasvim drugo... Kid, jednostavno, ne može da zamisli da tolike pare propadaju dok mi ležimo u tamnici.

– Hm – zamišljeno je rekao Ragni, a onda je odmahnuo glavom. – Ne, to je samo blef!

– Zašto ga bar ne saslušaj do kraja, Ragni? – umešao se jedan pomoćnik onaj koji je sve vreme upravljao kolima. – Ako te pare postoje, stvarno bi bila šteta da propadnu.

Ragnijevo razmišljanje trajalo je još duže nego obično.

– Dođi ovamo – obratio se na kraju Kidu. – Da porazgovaramo u

četiri oka.

– Hej, tako se nismo dogovorili!
– povikao je pomoćnik koji je stajao kraj Buča. – Sam si mu rekao da govori pred svima, Ragni! I nas dvojica hoćemo sve da čujemo.

– Pa, nema tu još mnogo šta da se kaže – lukavo se osmehnuo Kid.
– Pare smo sklonili posle pljačke jedne banke. Upravo smo bili pošli po njih kada ste nas, vi, momci, uhvatili.

– To znači da nisu daleko – prošaptao je više za sebe onaj pomoćnik glupavog lica, a onda se trgao i čvršće stegao pušku.

– Šta da radimo, Ragni? – upitao je. – Posle toga ih uvek možemo vratiti u kaznionicu, zar ne?

– Prepusti to meni, Džude – mumlao je Ragni. – Šta ako je to samo blef da bi dobili u vremenu?

Dvadeset hiljada dolara toliko je zaslepilo Džuda da ni Ragni za njega više nije bio autoritet. Pljunuo je na zemlju, a cev njegove puške jedva primetno se pokrenula u pravcu šerifovog stomaka.

– Ja sam za to da ih odvedemo do skrovišta – ponovio je čvrsto. – Šta ti misliš, Riči?

Drugi pomoćnik se nelagodno vrpeljio.

– Paaa – otegao je – ništa nas ne košta da pogledamo to mesto. Uvek ih možemo vratiti ovamo, kako reče Ragni.

Džinovski šerif je oklevao, osvrćući se oko sebe kao da od nekog drugog traži savet.

Buč je shvatio da i jedna jedina reč može biti dovoljna da Ragnija navede na odluku: kakvu su on i Kid želeli.

– Da je bar svih dvadeset hiljada u zlatu – vrlo tiho je progovorio mogli bismo da čekamo i trideset godina. Ovako... papir će propasti za nekoliko meseci. Skrovište nam nije baš najbolje, znaš.

Na Ragnijevom licu jasno se videlo da je doneo odluku. Buč se nasmejao u sebi.

Da su imali dve hiljade, ne dvadeset hiljada dolara, on i Kid nikada se ne bi ni našli u ovakvoj situaciji!

– U redu – progovorio je Ragni. – Gde je to skrovište?

– Odvešćemo vas do njega – spremno je dočekao Kid – ali... pod jednim uslovom.

Okovi na rukama tupo su zazvekotali kada ih je poturio šerifu pod nos.

– Ne dolazi u obzir! – oštro je odgovorio ovaj kada je shvatio šta Kid želi. – Okovi ostaju!

– Onda ništa – osmehnuo se Kid. – Do viđenja, gospođo. Biće, hajdemo.

Mirnim korakom Kid je krenuo prema stazici koja je vodila uz liticu. Buč je krenuo za njim, cereći se u sebi licima ljudi koji su otvorenih usta gledali za Kidom.

– Hej, stani! – povikao je onaj po imenu Džud. – Kuda ćete, do đavola?

– Na izdržavanje kazne – ljubaz-

no mu je odgovorio Buč. – Do Hard Laka se ide ovim putem, čini mi se da ste tako rekli?

– Stani, prokletstvo! – opsovao je Džud i repetirao pušku. – Stoj, ili pucam!

Njih dvojica su zastali i okrenuli se. Onih nekoliko trenutaka bilo je dovoljno da savladaju prvi zavijutak staze, tako da su se sada nalazili gotovo nad glavama šerifa i njegovih pomoćnika.

– Silazite! – oštro je zapovedio Džud, koji je očigledno mnogo brže mislio od svog pretpostavljenog. – Ragni će vam skinuti okove!

– Hoće đavola! – dreknuo je Ragni. – Ko si ti da određuješ šta ću ja učiniti, a šta neću?

– A zašto im ne bi skinuo? – usprotivio se Džud. – Nisu naoružani, zar ne? Da se ne plašiš dvojice bednih kradljivaca stoke, Ragni?

– A šta ako su stvarno Kasidi i Sandens Kid? – umešao se treći čovek, plaljšivo pogledajući naviše.

– Šta i ako jesu? – prasnuo je Džud. – Metak iz puške ne pita za ime!

– Ne! – tvrdoglavo je ponovio Ragni. – Okove im neću skinuti. Skloni mi tu cev ispred nosa, Džude! Nemoj misliti da me možeš zastrašiti!

Buč i Kid su se zgledali i jedva приметно klimnuli glavom jedan drugom.

Ragni i Džud unosili su se jedan drugom u lice, zaboravivši na zatvorenike nad sobom. Riči, onaj

treći, prelazio je pogledom sa jednog na drugog, očigledno se još kolebajući na čiju stranu da stane. Tek pokatkad setio bi se da cev puške okrene prema Kasidiju i Kidu.

– Sad! – proskitao je Kid.

Sve što se potom odigralo trajalo je jedva nekoliko sekundi. Njih dvojica su zaplivali kroz vazduh kao pume i bacili se na Ragnijeve pomoćnike.

Po položaju koji su zauzimali, Buču je bio najbliži Riči. Bio je ovo očigledno loš dan za pomoćnike šerifa slavnog okruga Meklejn. Dve stisnute pesnice i težak okov pogodili su ga pravo u iznenađeno lice. Od siline udara bez glasa je pao u prašinu, Buč preko njega.

Prevrnuvši se na tlu kao mačka, Buč je obema rukama šćepao Ričijevu pušku i nekako uspeo da prstom dohvati okidač.

Kada je zapao mnogo teži posao, to je odmah primetio. On se bacio na Džuda, koji je stajao leđima okrenut litici. Džudova glava i ramena poleteli su napred, a cev puške koju je držao u rukama zarila se Ragniju u stomak.

Sva trojica su se sručila u klupko ruku, nogu i psovki obavijeno gustim oblakom prašine.

Uprkos svoj ozbiljnosti situacije, Buč se morao nasmejati. Džinovski šerif se koprćao kao buba prevrnut na leđa, lupajući pesnicama po telu koje ga je pritiskivalo. Nesreća je htela da to bude Džudovo

telo, u sendviču između Ragnija i Kida, koji se, opet, koprcalo da oslobodi okove pritešnjene između Ragnija i Džuda.

– Skloni se, Kide, do đavola! – dobacio je Buč kroz smeh. – Imam ih na nišanu!

– Jeste, kad bih mogao da se oslobodim – stenjao je Kid trzajući vezanim rukama iznad Džudove glave. Ragni je u međuvremenu shvatio šta se dogodilo. Sada su njegove medveđe šape stezale Kida oko pojasa. Džudi, u sredini, ležao je potpuno opušten. Mora da je izgubio svest.

Buč se uspravio i bacio kratak pogled na Ričija. Ovaj je još ležao onako kako je pao, sa razrogačanim očima uprtim u cev Bučove puške.

– Izvadi pištolj, Riči – procedio je ovaj – ali polako, polako... Spusti ga na zemlju i kidaj odavde što te noge nose!

Pomoćnik ga je poslušao, sa komičnim kontrastom između sporosti kojom je revolver izvukao iz futrole i brzine kojom je strugnuo niz put pravcem iz kojeg su došli.

Buč se okrenuo triju u prašini i zario cev puške Ragniju u slabine.

– Pusti mog prijatelja, Ragni! – oštro je zapovedio. – Verujem da ti je žao što se rastajemo, ali ga zaista više ne moraš grliti. Od te tvoje nežnosti kosti pucaju!

Šerif je nešto promumlao, ali je poslušno spustio ruke kraj tela. Buč se nagnuo nad njih i jednim tr-

zajem izvukao pušku između njegovog i Džudovog tela. Tek tada je i Kid mogao da se ispravi.

– Mogu li da ustanem? – javio se Ragni sa zemlje, dok se Kid protezao.

– Možeš, možeš – nasmejavao se Buč. – Najpre baci to gvožđe iz futrole, za svaki slučaj.

Ragni je izvukao pištolj i odbacio ga od sebe, pa odgurnuo i nepomično Džudovo telo. Uspravio se s mukom, trljajući leđa i bolno kriveći lice.

– Sad verujem da ste Buč Kasidi i Sandens Kid – promumlao je, gledajući ispod oka dvojicu ortaka. – Onih dvadeset hiljada dolara bili su samo blef, a?

– Tačno – klimnuo je Kid glavom. – Daj ključeve!

Džinovski šerif je rezignirano uzdahnuo i zavukao ruku u džep.

– Ja ne bih žurio s tim da sam na vašem mestu!

Reči koje su doprle odnekud iznad njihovih glava iznenadile su sve, tim više što su bile izgovorene potpuno mirnim tonom, jasnim, kultivisanim glasom.

Stotinak stopa nad njima stajao je visok i vitak čovek u elegantnom odelu, šivenom pre za bostonske salone nego za pustinje Novog Meksika. Nije nedostajao čak ni blistavi polucilinder koji je bacao senku na glatko izbrijano lice.

Buč je mahinalno podigao pušku prema njemu, a onda se glasno namsejao i odbacio je od sebe.

– Šta kažeš na ovo, Kide? – obratio se ortaku, koji je blenuo naviše širom otvorenih usta. – Nisi skoro video ovako perje, kladim se?

Kid je zatvorio usta i smrknuta lica pljunuo u prašinu. Sa gađenjem je pogledao otrcanu kauboj-sku odeću na sebi, nije mogao da prikrije ni nekada elegantni dugi kaput od finog somota, sada prekriven tankim slojem fine žute prašine Novog Meksika.

Sandens Kid jednostavno nije mogao da podnese da neko bude lepše i elegantnije obučen od njega, pa čak ni sa okovima na rukam.

– Ona četvorica momaka nisu tako fino obučeni – produžio je Buč – ali su zato mnogo bolje naoružani, a?

Duž staze na kojoj je stajao čovek sa polucilindrom, nešto iza njega, poređala su se četiri čoveka naoružana do zuba. Svaki je imao po dva kolta u blistavim novim futrolama, a cevi njihovih vinčesterki bile su uperene u grupicu u podnožju litice. Buč je zaintresovano primetio da su sva četvorica obučeni potpuno jednako: crne pantalone, crni stetsoni na glavama i sive košulje vojničkog kroja zakopčane do grla.

– Budite ljubazni i ostanite na svojim mestima – nastavio je čovek u polucilindru sa učtivim osmehom na licu. Nešto u njegovom naglasku smetalo je Buču, ali nika-ko nije uspevalo da odredi šta. U međuvremenu, kicoš je krenuo niz

stazu, praćen dvojicom. Dvojica su ostala na mestima, a cevi njihovih pušaka nisu se ni za delić inča pomerili sa Bučovog i Kidovog tela.

– Koji su sad ovi, do đavola? – progundao je Kid. Okrenuo se Ragniju, koji se tek malo pribrao od iznenađenja.

– To su tamničari iz Hard Laka – promumlao je šerif sa olakšanjem. – Sad mi više nećete umaći, propalice!

– Fina družina, nema šta – dobio je Buč prezrivo. – Biće pravo uživanje provesti tri godine u njihovom društvu!

Čim su prva trojica stigla u podnožje litice, ona dvojica na stazi krenula su naniže. Iza njih pojavio se dugi niz mazgi, koje je pešice vodio jedan Meksikanac.

Elegantno obučeni čovek zastao je pred njima i učtivo skinuo polucilinder. Lice mu je bilo sveže i glatko, a plave oči blistale su na preplanulom licu.

– Moje ime je Ficherbert, gospodo – obratio im se onim svojim kultivisanim glasom. – Aleksander Ficherbert. Ja sam upravnik kaznionice Houp.

Buč se morao glasno nasmejati.

– Drago nam je, gospodine Ficherbert. I oprostite što ne mogu da skinem šešir. Verujte, nismo očekivali ovakav doček. Mi nismo posetioci, znate, već osuđenici.

– To sam shvatio – klimnuo je Ficherbert glavom – čim sam primetio šta se događa. Međutim, jed-

no od pravila kaznionice Houp jeste da se sa osuđenima postupa kao sa ljudima, a ne kao sa zverima. Mi smo ubeđeni da humani postupak mora na svetlost dana izvući ono najbolje u svakom čoveku, bez obzira na zločine koje je počinio.

– Čekajte – umešao se Kid – kako rekoste da se zove kaznionica? Houp?

Glatko izbijano lice razvuklo se u širok osmeh, od koga su odudarala namrgođena lica dvojice čuvara iza njega. Oni, izgleda, još nisu delili mišljenje svog upravnika o humanosti prema osuđenima, što su govorile i cevi pušaka uperene direktno Kidu i Buču u stomak.

– Tačno – odgovorio je Ficherbert. – Nada. Mislim da je to ime mnogo lepše od varvarskog naziva koji su ovom mestu dali bivši stanovnici. Kod nas ćete brzo shvatiti da sreća ne postoji, ni, dobra ni loša; sve prepreke mogu se savladati uz pomoć tri reči... a te tri reči su i naša deviza: rad, disciplina i opet rad!

Buč je bacio pogled prema svom ortaku. Kid je tobože zainteresovano razgledao neki kamen pred svojim nogama, tiho zviždućući za sebe.

* * *

Priča o kaznionici Hard Lak (ili Houp, ako već hoćete da prihvatite ime koje joj je dao upravnik Fic-

herbert) samo je jedna od mnogih upola zaboravljenih epizoda života na Divljem zapadu u ta nemirna vremena. Zaboravljena je pre svega zato što je ta epizoda trajala kratko. Od osnivanja do gašenja kaznionice u bivšem rudarskom naselju prošlo je svega desetak godina. Za to vreme kroz nju je prošlo nekoliko stotina osuđenika, suviše mali broj da bi se priča o Hard Laku mogla proneti ogromnim i još retko naseljenim prostranstvima Sjedinjenih Država, ma koliko priča bila uzbudljiva, krvava i neverovatna.

Jer, mnogo je sličnih, još uzbudljivijih, krvavijih i neverovatnijih priča video Zapad. Neke od njih prerasle su u legendu, neke jednostavno zaboravljene.

Priča o kaznionici Hard Lak doživela je ovu drugu sudbinu.

Možda pre svega zato što niko nije mogao poverovati da postoji upravnik zatvora koji veruje da sa osuđenima valja postupati kao sa ljudskim bićima. Zakoni Zapada bili su prosti: oko za oko, zub za zub. Prevaspitavanje zločinaca bila je zamisao koja još nikome nije padala na pamet. Ako bi neko to i pomenuo, čuo bi samo prezriv smeh i pouku da jedino konopac garantuje da zločinac ponovo neće krenuti putem van granica koje je društvo postavilo.

Aleksander Ficherbert, međutim, potomak ugledne engleske porodice, iskreno je verovao u pre-

vspitavanje zločinaca, u priliku koju bar još jednom treba dati svakom ljudskom biću. Zuckalo se da to ima neke veze sa jednim njegovim bliskim rođakom koji je umro u zatvoru. Možda je to i bila istina, možda i nije. Bilo kako bilo, Aleksander Ficherbert je sav svoj ugled i dobar deo svoje ne male imovine uložio u borbu za popravljjanje tradicionalno loših uslova u zatvorima Ujedinjenje Kraljevine. Nije uspeo, naravno. Čak ni industrijska revolucija u Engleskoj nije uspela da razbije sve one predrasude i tradicije kojima je to društvo robovalo stotinama godina.

Razočarani, ali ne i pokoleban, Aleksandar Ficherbert odlučio je da svoje zamisli sprovede u Novom svetu, u Americi, zemlji koja je za veliku većinu Evropljana tog vremena još bila zemlja ogromnih mogućnosti, velikih ideja, zemlja sloboda o kojima monarhistički režimi u Evropi još nisu ni sanjali.

Kako je malo Aleksander Ficherbert znao o Americi tog vremena? A još manje o Zapadu...

Naravno, pokušao je najpre na Istoku, ali su na Istoku već vladali bankari, industrijalci i političari. Oni su samo prezrivo slegali ramenima kada bi im se pomenula humanizacija uslova u kaznionicama. »Šta hoće taj uobraženi Englez?« pitali su. »Do đavola, neko mora štititi našu imovinu! Zbog čega bismo, inače, ovoliko plaćali za izdržavanje policije i sudova? A zatvo-

ri... i ovakvi kakvi su, suviše su dobri za šljam koji ništa bolje nije ni zaslužio!«

Na istoku je Ficherbert ipak naučio jednu vrednu lekciju: biznis iznad svega, biznis pre svega. Shvatio je da će ga smatrati za budalu ako se pred guvernerima država pojavi sa svojom zamisli o humanom odnosu prema osuđenima. Ali, ako čitavu tu zamisao postavi na poslovne osnove i predstavi je kao dobar način da se smanje troškovi održavanja kaznionica... to je već nešto drugo.

I tako je Aleksander Ficherbert pred guvernera Novog Meksika izašao ne kao filantrop, već kao poslovni čovek sa veoma ozbiljnim predlogom: uložice novac u gradnju kaznionice pod uslovom da mu država isplaćuje određenu sumu po glavi svakog osuđenika. I pod još jednim uslovom: da režim u kaznionici propisuje on sam, kao upravnik, sa svim garancijama da nijedan osuđenik neće pobeći i da će se strogo poštovati federalni zakoni i zakoni države Novi Meksiko.

Guverner je učtivo saslušao predlog, konsultovao svoje savetnike i sa velikim zadovoljstvom potpisao ugovor sa Ficherbertom.

Tako je rođena kaznionica Hard Lak... odnosno Houp.

* * *

– Je li, zar zaista ne postoji drugi

put dovde? – dahtao je Buč, nastojeći da okovanim rukama obriše znoj sa lica.

Čuvar, koji je, sa vinčesterkom preko ruke, lakim korakom savlađivao uspon, samo se iscerio. Buč je sa zavišću primetio da se nije ni zadihao, a njegova elegantna siva košulja nigde nije bila natopljena ni graškom znoja.

– I vi se svaki dan ovako penjete i silazite? – zapanjio se Buč. Na stotinak jardi visine oni su prešli gotovo čitavu milju vijugavom konjskom stazom. Konačno je shvatio čemu služe mazge koje je malo pre toga video: na njihovim samarima stizalo je sve što je bilo potrebno osuđenima i čuvarima u kaznionici.

– Svaki dan – iscerio se ponovo čuvar. – Upravnik vodi računa o tome da smo stalno u dobroj kondiciji. A to će važiti i za tebe, ne brini!

Buč je umorno uzdahnuo. Noge su ga već bolele, a ni čizme za visokim potpeticama nisu bile najpogodnija obuća za strmu kamenitu stazu.

– Koliko još ima? – prodahao je.

– Još malo – utešio ga je čuvar. – A sada dosta priče... Nama je strogo zabranjeno da opštimo sa osuđenima.

Buč se po ko zna koji put spotakao i procedio neku psovku kroz zube. Morao je naglo zastati da se ne sudari sa Kidom, koji je iznenađeno zastao ispred njega.

– Kud srljaš? – besno je zarežao ovaj. – Žuri ti se u ćorku, a?

– A kog si đavola stao nasred staze? – zarežao je i Buč.

– Zar ne vidiš da smo stigli, konju jedan?

Buč je podigao pogled sa kamena pod svojim nogama. Tiho je zviznuo dok je proučavao prizor pred sobom.

Staza kojom su došli nestajala je iza pokretnih vrata načinjenih od debelih čeličnih rešetaka. A ta vrata, bar sa mesta na kojem se Buč nalazio, izgledala su kao jedini ulaz u zgradu na sprat koja je najahala na stazu, oslaňjajući se sa obe bočne strane na kamene zidove uskog klanca. Iznad vrata ređao se niz prozora, običnih prozora, bez rešetaka, koji ničim nisu podsećali na zatvor.

– Neobična vam ova robijašnica – okrenuo se čuvaru, koji je strpljivo čekao da neko odgovori na znak zvona koje je jedan od njegovih drugova povukao. – Kao da nemate mnogo pacijenata... Ova mi zgrada ne izgleda naročito velika.

Čuvar se, međutim, pravio da ne čuje. Buč je odmah shvatio i zbog čega – u tunelu iza rešetki začuo se bat čizama po kamenu. Dva čoveka su prišla vratima, obojica sa puškama u rukama, obojica u uniformi koju je Buč već prepoznao kao uniformu zatvorskih čuvara. Pažljivo su osmotrili pridošlice. Onda je jedan povukao neku polugi u zidu. Rešetka se gotovo be-

šumno podigla.

Dvojica čuvara koji su doveli Buča i Kida dali su im znak da uđu. Oni su zahvalno požurili u hladovinu tunela ispod neobične zgrade. Radoznalo su se osvrtni oko sebe, i ne primećujući da se rešetka iza njih bešumno spustila.

I drugi kraj tunela bio je zatvoren na isti način. Desno od njih odvajao se poprečni hodnik, dosta duži, na čijem je kraju Buč ponovo ugledao svetlost dana. Levo se nalazilo kratko stepenište. To je, očigledno, bio ulaz u zgradu nad njima. Ono se završavalo masivnim vratima okovanim čeličnim pločama.

Jedan od dvojice čuvara koji su ih dočekali povukao je sličnu polugu u zidu, i podigla se rešetka na izlazu iz hodnika. Obojica su se sklonili uza zid da propuste nove osuđenike, podozrivo ih motreći. Očigledno, bila su spremni na sve.

»Nimalo čudno«, pomislio je Buč. »Verovatno je svaki osuđenik pokušao da pruži otpor u času kada je shvatio da će mnoge godine provesti iza ovih dvostrukih rešetaka«.

Izgurali su ih na prostranu zaranjan obasjanu bleštavim suncem. Buč i Kid radoznalo su se osvrtni oko sebe.

Zgrada ispod koje su prošli sada je bila iza njih. Levo i desno od nje pružao se visok zid sa stazom za stražare na vrhu. Na svakih pedesetak jardi, na zidu je stajala koša-

ra od rešetaka. U njoj se noću, svakako, ložila vatra.

Nije to bilo ono što je privuklo pažnju dvojice novajlija u Hard Laku...

– Vidi, Kide! – munuo je Buč ortaka laktom u rebra. – Pravi pueblo!

– Nisam znao da ima i Indijanaca – arhitekata – progundao je Kid mrzovoljno, ali njegov oštri pogled nije propuštao nijedan detalj neobične građevine pred njima.

Zaista, bio je to pravi pueblo, građen sa svim prednostima indijanskog iskustva dopunjenim znanjima savremenih građevinara. Još jedna Fieberbertova zamisao bila je ostvarena gradnjom tog puebla. Prirodne prednosti položaja na kojem se nalazio i sam način gradnje omogućili su mu da umnogome smanji broj stražara i čuvara. Time je istovremeno postigao i to da može izvršiti izbor među ljudima koji se prijavljuju za takav posao, čime se druge kaznonice u to vreme nisu mogle pohvaliti.

Kao i svaki pueblo, i ovaj se svojom zadnjom stranom naslanjao na liticu. Prizemlje je bilo najšire, sa običnim vratima na sredini i redom uskih prozora sa obe strane. Buč je odmah ocenio da kroz taj prozor može da se provuče samo mačka. Sledeći sprat bio je uvučen nekih pet-šest jardi, a prostor pred njim, u stvari tavanica prizemlja, bio je potpuno prazan. Isto toliko

bio je uvučen i drugi sprat, a odmah nad njegovim ravnim krovom uzdizala se litica.

– Lukavo smišljeno – promrmljao je Kid. – Iz puebla se može izaći samo na vrata. Ona nisu čak ni zatvorena... ali odatle nemaš kud. Svaki sprat visok je dvadeset stopa... moglo bi se skočiti. Pod uslovom da ne polomiš kosti, naći ćeš se u dvorištu golom kao dlan, koje je noću sigurno dobro osvetljeno... Lukavo, lukavo...

– Idemo, idemo! – oštro je progovorio čuvar iza njih. – Šta zevate? Ima vremena, nagledaćete se!

Povelili su ih pravo prema ulaznim vratima u prizemlju i Buč je sa čuđenjem primetio da zaista nije ni bilo predviđeno da se ona zatvaraju. Bio je to, jednostavno, veliki otvor u debelim kamenim zidovima. Kroz njega su ušli u dug polumračan hodnik. Zaustavili su ih pred jednim od nekoliko vrata koja su vodila levo i desno, ponovo najobičnijih drvenih vrata bez ikakvog posebnog obezbeđenja.

Čuvar koji je išao na čelu, tiho je, Buču se učinilo čak plašljivo, zakuckao na ta vrata.

– Da! – čuo se iznutra dubok, snažan glas.

Ušli su najpre čuvar koji je kuckao, zatim Buč i Kid pa preostala dvojica čuvara.

– Gospodine Davidson – progovorio je prvi čuvar sa šeširom u rukama. – Novi osuđenici...

– Vidim – zarežao je čovek iza

velikog pisaćeg stola, na kojem, međutim, nije bilo ni jednog jedinog papira. Buč i Kid su se zgledali, u Kidovom pogledu igrao je veseli plamičak. Čovek iza stola predstavljao je suštu suprotnost svome glasu, dubokom i moćnom. Bio je to čovečuljak smežurana lica, uskih ramena, sa velikim podočnjacima koji su odavali strast prema onome što su Indijanci s pravom nazivali »vatrena vodica«. Pogled njegovih sitnih očiju, međutim, bio je oštar, a njegovo držanje odavalo je čoveka naviknutog da mu se zapovesti bez pogovora izvršavaju.

Davidson je ustao iza stola i prišao Buču i Kidu potpuno otvoreno ih ispitujući pogledom. Nije ni pogledao hrpu hartija koje je čuvar s poštovanjem spustio na njegov sto.

– Čudne ptičice – promrmljao je više za sebe. – U redu, momci – produžio je glasnije. – Čuli ste, moje ime je Davidson, mada ne verujem da će vam ono ikada biti potrebno... Kod nas je pravilo da se svi problemi rešavaju direktno sa čuvarima. Neka vam je bog na pomoć ako slučajno ponovo dođete pred mene! Momci, to je sve što u ovom času mogu da vam kažem.

Još jednom ih je odmerio od glave do pete, a onda se lagano vratio do stola, seo i počeo da pretura po hartiji, zamišljeno vrteći glavom.

– Skitnja, a? – iznenada je oštro progovorio i podigao pogled. – I

krađa? Verujete li vi u boga?

Buč i Kid su se zgledali.

– Čak ni to ne znate – zaključio je svojim moćnim glasom. – I vi ste od onih koji su zaboravili deset božjih zapovesti. Zato sada ispaštate svoje grehe. Bog je hteo da ih ispaštate ovde, preda mnom, a ja ću se pobrinuti da ih okajete do kraja, i to ne samo prošle već i buduće! Karli, vodi ih!

– Razumem gospodine Devidson – ponizno je odgovorio čuvar i okrenuo se Buču i Kudu. – Izlazi! – proskitao je.

– Podseća me na moju mamu – promrmljao je Buč kad su se ponovo našli u hodniku. – I ona je stalno ovako govorila: »Kazniće te bog ako ne budeš dobar. Platićeš za sve svoje grehe...«

– Tišina! – zarežao je jedan čuvar. – Ulazi ovamo!

Bila su tu još jedna vrata. Njih je čuvar otvorio bez ikakvih ceremonija. Prostorija u koju su ušli bila je potpuno prazna, jedva osvetljena uskim, visokim prozorčićima. Buč je odmah shvatio da je njegova prva procena bila tačna. Kroz te prozore samo bi se mačka mogla provući.

– Skidaj se! – zapovedio je čuvar po imenu Karli i glavom pokazao prema vratima na zadnjem delu prostorije. – Voda i sapun su vam tamo. Operite se dobro, to je u vašem interesu. Što se mene tiče...

Slegao je ramenima kao da misli kako je kupanje za osuđenike ne-

potreban luksuz. »I tu je verovatno u pravu«, pomislio je Buč. »Najveći deo pitomaca Hard Laka jedva da je ikada i upoznao sapun«.

– Bejli! – zurlao je čuvar. – Gde si, do đavola?

Vrata iza njih su se otvorila i čuvari su se malo trgli. Kid se nasmešio Buču. »Izgleda da osuđenici ovde ipak nisu tako mirni i disciplinovani kako bi se moglo pomisliti,« zaključio je Buč.

Na vrata je ušao starčić pacovskog lica sa hrpom odeće u rukama. – Ovde sam, gospodine Karli – ponizno je prošuškao. – Spremao sam odela za nove.

– Opet si njuškao, po svom običaju – prezrivo je rekao Karli. – Kako bi inače znao da su novi ljudi stigli? Čini mi se da bi ti više voleo u rupu, Bejli, nego ovaj fini i laki posao koji ti je Ficherbert dao?

– Dobro znate, gospodine Karli, da nisam više za rupu – plašljivo je govorio starčić. – Časna reč, nisam njuškao... sasvim slučajno sam vas video kako dovodite nove momke preko kruga, ništa drugo. Časna reč!

– Tvoja časna reč – prezrivo je procedio Karli. – Šta je, vas dvojiča? – okrenuo se Buču i Kidu koji su, potpuno goli, zainteresovano pratili ovaj razgovor. – Šta čekate? Sobaricu?

– To vam nije loša ideja, Karli – osmehnuo se Kid. – Znade, mi smo navikli samo na francuske sobarice, pa ako vam nije teško...

– Duhovit momak, a? – procedio je Karli. – Polazi na pranje! Bejli, kad gospoda završe, pokaži im Rupu, a posle toga im pokaži i gde je njihovo mesto u stroju. Idemo, momci! – dao je glavom znak dvojici svojih pratilaca.

Dvojica prijatelja po ko zna koji put su se zgledali otkako su prošli kroz vrata kaznionice.

– Čudan zatvor, a? – osmehnuo se Buč. – Ni deset minuta nismo unutra, a već nas ostaviše same. Ja sam bio ubeđen da će svakog od nas neprestano pratiti bar dvojica stražara.

Bejli se kreštavo nasmejao.

– Da je čudan, čudan je – rekao je. – Ima ovde momaka koji su već videli robijašnice iznutra i kunu se da ovako nešto nigde više ne postoji. S jedne strane to je dobro, ali sa druge...

– Znao sam da tu mora biti i loših strana – uzdahnuo je Buč. – Jeli, šta će biti, recimo, ako se nas dvojica ne okupamo? I ko nas sprečava da jednostavno izađemo na ova vrata i prošetamo po krugu?

– Niko – slegao je Bejli ramenima – ali vam ne bih savetovao da izlazite na krug. Kazna za to je dvostruka norma.

– Kakva norma? – zapitao je Kid.

– U Rupi – otpljunuc je Bejli: – Tu pozadi pokazao je glavom prema bočnom zidu prostorije – nalazi se napušteni rudnik. Srebro, ako se to uopšte može nazvati sreb-

rom. Jedva se može naći pokoji trag... Upravnik želi da prokopamo celu planinu i izvučemo sve kamenje koje ima i najmanji trag srebra u sebi. Tvrdi da će pre ili kasnije biti pronađen neki način da se ta ruda preradi...

– Nije naivan taj vaš upravnik – s poštovanjem je klimnuo glavom Buč. – Kada se to dogodi, postaće preko noći bogat čovek.

– Može biti sumnjičavo je slegao ramenima Bejli – ali za to vreme nama grbače pucaju... Do sada je za svaku funtu rude trebalo iskopati oko deset hiljada funti zemlje i kamenja. Iskopati, pretresti i preneti u staro okno... Njega zatrpavamo zemljom koju iskopavamo iz novih hodnika.

Kid je zabrinuto zagledao nežne dlanove svojih ruku. Očigledno, nije mu se dopala zamisao o kopanju i prenošenju kamena.

– Zar ovde nema drugih poslova sem toga? – upitao je.

– Ima, ima nasmešio se Bejli – ali te poslove rade stariji i bolesni osuđenici. Upravnik mnogo pazi na to, mogu vam reći. Nego, ako hoćete da se kupate, požurite. Treba još da vas odvedem do Rupe. Uskoro će kraj rada, a posle toga morate biti u stroju.

Kid je već nestao kroz vrata koja su vodila u kupatilo, odakle je čašak kasnije dopro šum vode i njegova glasna psovka.

– Pa ova voda je hladna, do đavola!

– A šta si ti očekivao? – doviknuo je Bejli. – Hardi Lak nije nikakav hotel! Evo vam odeća – okrenuo se Buču i bacio onu hrpu iz ruku na goli pod. Svoje stvari ostavite ovde. Posle ću doći da ih pokupim. Imam još neka posla. Čekam vas u hodniku za desetak minuta.

Bič je klimnuo glavom, prišao vratima i oprezno pomolio nos u kupatilo. Kid se trljao sapunom, dahćući od hladnoće i kriveći lice.

– Je li mnogo hladna? – plašljivo je upitao Buč.

– Aha cvokotao je Kid. – Hajde, šta čekaš?

– Nešto nisam raspoložen za kupanje, a ovog meseca sam se već okupao.

– Uh! – dreknuo je Kid puštajući novi mlaz hladne vode po telu. – Vidiš li negde peškir? – pitao je zatvorenih očiju.

– Ne vidim nasmejao se Buč. – Taj liksuz ovde, izgleda, nije predviđen za zatvorenike. Mogu jedino da ti donesem da se obučeš.

Kid je već istrčavao drhteći čitavim telom. Sa gađenjem je dohvatio ogromne vrećaste pantalone sa poda, odmerio ih na sebi i bacio na stranu. Druge su, međutim, bile još veće, pa se vratio prvima, gundajući nešto kroz zube.

Buč se morao tiho nasmejati. Sa koliko je samo pažnje i ljubavi Kid birao kada je kupovao odeću, koliko se brinuo da bude uvek lepo i elegantno obučen. A sada...

Odeća se sastojala od bezoblič-

nih pantalona, debele košulje koja se navlačila preko glave i široke bluze, koja je na vitkom Kidu visila kao na strašilu. Svoje oblačenje Kid je dovršio ogromnim cokulama sa debelim đonom okovanim čeličnim klincima.

Buč je u međuvremenu odlučio da samo spere prašinu sa lica i gornjeg dela tela i sada se oblačio sa filozofskim mirom, ispod oka motreći na Kida, koji je bezuspešno pokušavao da dâ neki oblik svojoj odeći podižući pantalone i zatežući bluzu.

– Buče – progundao je na kraju – ovo je nepodnošljivo. Moramo naći način da što pre kidnemo iz ove rupe! Pogledaj samo kako izgledamo!

– Ko će ovde da te vidi? – slegao je Buč ramenima. – Mene zabrinjava nešto drugo... Tri godine rударenja u ovoj planinčini, malo previše za moj ukus.

– Hajdemo bar da vidimo kako to izgleda – predložio je Kid. – Idemo da nađemo Bejlja.

Izašli su u hodnik i osvrnuli se oko sebe. Nigde žive duše.

– Bejli! – povikao je Buč, ne naročito glasno. – Bejli! – ponovio je malo glasnije.

– Ne viči toliko, ovde sam – prošušketao je starac iznenada iza njegovih leđa. Mora da se pojavio iza nekih drugih vrata u hodniku. – Davidson ne voli galamu. Vidim da ste gotovi... Idemo.

Vukući noge starac je krenuo

hodnikom u pravcu suprotnom od ulaznih vrata. Kako su napredovali, postajao je sve mračniji, pa Buča nije iznenadio fenjer na zidu, koji je davao žućkastu svetlost. Po jedan takav fenjer nalazio se na svakih dvadesetak jardi. Po tome se moglo proceniti da je hodnik dug najmanje sto jardi. Završavao se iznenada mračnim polukružnim otvorom iza koga se nazirao splet balvana i dasaka koji su podupirali tavanicu hodnika.

Bejli je dohvatio jednu baklju iz snopa kraj zida i pažljivo je upalio na plamenu poslednjeg fenjera. Krenuli su kroz pravo rudarsko okno, spotičući se po neravnom tlu.

Iz čitavog spleta potpora iznenada su izbili u jednu veću galeriju. Buč se spotakao na nešto i opsovao. Bila je to velika košara do pruća, od vrha ispunjena zemljom i kamenjem.

– Šta je ovo, do đavola? – začuđeno je upitao. Pored zida galerije pružao se niz od stotinak takvih košara. Sve su bile ispunjene do vrha.

– Još malo, pa će završiti za danas – klimnuo je Bejli glavom, podižući baklju da bolje osvetli košare. – To vam je dnevna norma. Čim Davidson prebroji košare, nosimo ih tamo – pokazao je glavom na desnu stranu, gde se u zidu nalazio mračni otvor. – Zatrpavamo staro okno rudnika. I tako svaki dan. Idemo dalje ...

Buč je zapazio još nekoliko mračnih bočnih hodnika koji su se levo i desno odvajali od široke galerije. Potom su naišli na hrpu balvana i dasaka i po prvi put začuli ljudske glasove.

Pet-šest osuđenika, u odelima sličnim njihovim, radili su na podizanju podupirača. Sa druge strane, iz mraka, upravo je pristizala kratka kolona ljudi koji su između sebe nosili po jednu košaru iskopane zemlje. Odnekud iza njih dopirali su snažni udarci pijuka o kamen, ponekad i glasna psovka gneva.

Kid je osvrnuo oko sebe i nagnuo do Bejlijevog uha.

– A gde su čuvari? – upitao je šapatom.

– Nema ovde čuvara – odmahnuo je starac glavom. – Rekao sam ti već, ovde ti niko ne visi nad glavom. Jedino će se uskoro pojaviti Davidson da proveri je li svako odradio svoje. Tek posle toga ideš na postrojavanje, pa na večeru.

– A šta ako neko ne uradi koliko je trebalo? – upitao je Buč.

– Sutradan dobija dvostruku normu – osmehnuo se Bejli. – A to nije malo, veruj mi. Moja leđa to najbolje znaju.

– Pretpostavljam da sleduje trostruka norma – pljunuo je Buč – ako i drugog dana odbiješ da radiš.

– Niko živi ne može da iskopa trostruku normu – odmahnuo je Bejli glavom. – I dvostruku je jedi-

no Veliki Džodi uspeo jednom da iskopa, ali je posle toga nedelju dana bolovao. A ako nećeš da radiš . . . to je vrlo jednostavno za ljude koji vole samoću.

– Samica, a?

– Samica, ali ne obična. Zamisli mrtvački kovčeg postavljen uspravno . . . Takve su ti ovde samice. Problem je čak dohvatiti hranu sa poda kada ti je gurnu ispod vrata, kroz otvor. Samerfeld je umro posle devet dana, mali Čester i Indijanac Lem su poludeli posle dve nedelje. Ne, gospodine, samicu ti nikako ne preporučujem – stresao se Bejli.

– Tako, znač . . . – namrštio se Buč. – Sad mi je jasno šta je upravnik hteo da kaže. Rad, disciplina, rad. Prvo i treće nekako bih podneo, ali ono drugo . . .

– Brzo ćeš naučiti – zakreštao je Bejli. – Ne brini. – Po tebi se vidi da si pametan momak. Nego, idemo sada natrag, Davidson samo što nije stigao.

* * *

Već sutradan su Buč i Kid shvatili ko je gazda u Hard Laku, gazda po nepisanim zakonima osuđenika, ne po zakonima koje je donosio i propisivao upravnik Ficherbert, a sprovodili čuvari sa Davidsonom na čelu.

Zakoni koje je propisivao Džordž Litimer, zvani Veliki Džodi, trostruki ubica iz Kanzasa, bili su

daleko svirepiji i nepodnošljiviji od Ficherbertovih.

I mnogo podložniji promenama. Jer, ako Ficherbertu humanost i osećanje časti nisu dozvoljavali da krši zakone koje je sam propisao, Velikog Džodija na to ništa nije obavezivalo. Njegov hir bio je zakon za osuđenike, zakon podržavan i sproveden ogromnim pesnicama uz pomoć grupice ljudi koji su bili spremni da učine sve za njega u zamenu za ono malo robijaških privilegija koje je Džodi obezbeđivao za sebe i za njih.

Da li je Ficherbert znao za to? Nije, jer takvo nešto svakako ne bi dozvolio. A nije znao jer se isuviše oslanjao na čuvaru, sa Davidsonom na čelu, koji su nešto svakako morali naslutiti. Čuvari su ćutali, zadovoljni relativno mirnim poslom. U zamenu za privilegije, preko kojih je Davidson ćutke prelazio, Veliki Džodi je na najbolji način održavao red među osuđenici-ma.

Bejli je uplašeno zamahao rukama kada ga je Kid upitao zašto se niko ne požali upravniku. Šapatom, sve vreme se osvrćući oko sebe, starac mu je ispričao šta se dogodilo sa malim Italijanom Kazarelijem, kome je takva ideja prvom pala na pamet. Istina, on je stigao do upravnika i uspeo sve da mu ispriča. Veliki Džodi je dobio dva dana samice, iz koje je izašao malo ukočen, ali sa prezrivi-m osmehom na licu, još širim kada su

mu ispričali kako je istog dana kada je on otišao u samicu mali Kazareli zbog nepažnje stradao u iznenadnom odronu.

Velikom Džodiju niko nije javno pripisao krivicu za njegovu smrt, ali su svi osuđenici dobro znali da odron nije bio slučaj.

Veliki Džodi imao je verne sledbenike koji nisu birali sredstva da mu se dodvore.

Čast da upoznaju Velikog Džodija Buč i Kid imali su već rano ujutro, posle nekoliko sati rada u oknu. Nečujno je stao iza njih široko raširenih nogu, podsmešljivo posmatrajući Kida kako nevešt看 udarcima pijuka otkida sitne grumene zemlje. Buč je sedeo kraj njega, tužno gledajući naizmenično u prve žuljeve na rukama i u košaru koja se veoma sporo punila, iako su se on i Kid nepreštano smenjivali u kopanju.

– Novi momci, a? – zabrundao je Veliki Džodi veselo. – Dobrodošli u našu družinu, gospodo! Pretpostavljam da vam je neko već rekao ko sam ja, a?

Kid je spustio pijuk i umorno obrisao znoj sa lica.

– Ti si taj Veliki Džodi, je li?

– Tačno – iscerio se grmalj – a ono tamo je jedna od mojih košara.

– Pa, šta?

– Treba da je napunite, eto šta. Danas nešto nisam raspoložen za kopanje.

Buč se s mukom uspravio, op-

rezno odmeravajući široka pleća i samouvereni izraz na licu Velikog Džodija. Progutao je psovku koja mu je već bila na vrhu jezika i pomirljivo rekao.

– Budi čovek, drugar. Vidiš da ni ovu našu nikako ne možemo da napunimo.

– Nemate prakse – mudro je zaključio Veliki Džodi. U međuvremenu se iza njega postavilo još nekoliko ljudi, podsmešljivo odmeravajući dvojicu novajlija. – Vi momci, ne shvatate da vam, u stvari, činim uslugu. Tako ćete bar imati više prilike da uvežbavate kopanje. Treba da mi budete zahvalni, znate, a ne da se ljutite na mene!

Te reči propratio je grohotan smeh, grupice okupljene iza Džodija. Buč je u polumraku pažljivo osmotrio njihova lica. »Nije loše znati ko je sve uz ovog glavatog grubijana«, pomislio je, »prema Džodi sigurno ima i tajnih saveznika, doušnika spremnih da mu odaju svaku reč koju neko od osuđenika izgovori protiv nekrunisanog kralja Hard Laka«.

– To ti je bilo veoma duhovito, nema šta – veselo je odgovorio Kid. Samo je Buč uspeo da oseti napetost koja se krila u glasu njegovog prijatelja. – Važi li ovako... Kad steknemo malo iskustva, da ti svakog dana pomalo pomognemo da napuniš košaru.

Ponovo grub smeh Džodijeve bande. Za Buča je to bio odgovor

na jedno od pitanja koja su ga mučila na putu do Hard Laka: kako se ljudi uopšte zabavljaju na takvim mestima kakve su robijašnice? Sada je znao – najlepša zabava u Hard Laku jeste izivljavanje nad slabijima od sebe.

– Ne dolazi u obzir! – odmahnuo je Džodi glavom. – Vreme leti, prijatelji moji, treba što pre da počnete sa pravim radom. Rad, disciplina, rad. Zar ste zaboravili devizu našeg voljenog upravnika?

Čak i u polumraku, Buč je zapazio opasno svetlucanje u Kidovim očima i shvatio da ovaj nema nameru da se potčini Džodiju. Uzdahnuo je i krišom pogledao oko sebe. Sem Kidovog pijuka i jedne lopate u blizini, nije bilo nikakvog oruđa. A njih je bilo pet bez Džodija.

Unapred je znao kako će se ta borba završiti. To je, bez sumnje, znao i Kid.

– Misliš li da možeš da me nateraš na to? – tiho je procedio Kid kroz zube. Sa Džodijevog ružnog lica nestalo je osmeha.

– Mogu, dečko, i te kako – odgovorio je glasom iz koga je potpuno nestalo malopredašnje veselosti. – Bolje je da to ne proveravaš!

– Ne verujem – iscerio se sada Kid. – Koliko sam čuo o tebi, sve tvoje prljave poslove izvršavaju ovi čankolisci ovde... Bez njih nisi ništa naročito, Džodi. Istina, veliki si i izgledaš opasno, ali je sve to samo poza. Ne bi imao nikakvih izgleda protiv veštog borca u pošte-

noj borbi!

»Da li će ovaj blef upaliti?« zabrinuto se pitao Buč. Protiv Džodija samog Kid bi možda i imao nekih izgleda, ali ako se umeša cela njegova banda...

Džodi je zapanjeno buljio u Kidovo lice, toliko iznenađen njegovim izazovom da nekoliko trenutaka nije mogao da dođe do reči. Onda je grubim glasom nešto opsovao i zapanjujućom brzinom se bacio na vižljastog Kida.

Samo, ovoga više nije bilo na mestu na kojem je trenutak ranije stajao. Na vrhovima prstiju izmakao se u stranu i strahovitim udarcem pogodio Džodija u glavu.

Čuo se tup udarac, kao kada se debelom daskom udara po kamenu. Bolan izraz na Kidovom licu odao je Buču da je pri tom i njegova pesnica stradala.

Džodi je samo odmahnuo glavom, okrenuo se i pošao za Kidom mašući rukama kao grizli. Nije ga zaustavio čak ni drugi težak udarac ovoga puta levom Kidovom rukom. »Ma koliko Kid bio brz«, shvatio je Buč, »grmalj će ga pre ili kasnije ščepati, a onda...«

I zaista, Kid se našao pritešnjen uz neravni zid okna. Oslonjen leđima, zamahnuo je nogom. Buču se učinilo da je ona do kolena nestala u Džodijevom ogromnom stomaku. Ovaj je, međutim, sam zaoktao i malo se povio u pasu. Ogromnim šakama ščepao je Kidovu nogu i odbacio ga od sebe kao lut-

ku.

Kid srećom, nije izgubio orijentaciju. Prevrnuo se dvaput po kamenju i spretno skočio na noge, upravo u času kada ga je Džodi pristigao i zamahnuo ogromnom cokolom da nanese udarac koji bi mu smrskao lice.

– Sad, Kide! – dreknuo je Buč.

Njegov uzvik stigao je prekasno, jer je Kid pre njega uočio da je Džodi od zamaha izgubio ravnotežu. Novi težak udarac pravo u lice, za njim još jedan.

Veliki Džodi je pao na kolena!

– Džodi! – uzviknuo je jedan od njegovih ljudi i nešto je poletelo kroz vazduh i bljesnulo na crvenkastoj svetlosti buktinje.

Nož!

Ali je Kid ponovo bio brži od Velikog Džodija. Njegova noga je pogodila oružje još pre nego što je pala na dohvat Džodijeve ruke i nož je odleteo Buču pred noge. Ovaj nije oklevao da ga ščepa i preteći se ispreči pred Džodijevim prijateljima koji su krenuli napred, bilo s namerom da pomognu svom vođi, bilo da napadnu Kida.

– Natrag, momci! – procedio je Buč, a oči su mu opasno sevale. – Ili, još bolje, pođite još korak napred! Baš me zanima šta ste jutros doručkovali. Ova igračka baš je zgodna da otvorim dva-tri želuca!

Ljudi su ustuknuli, ne možda toliko zbog noža u Bučovim rukama, već više zbog zverskog Džodijevog urlika.

– Natrag! – povikao je ovaj. – Mogu i sam da se obračunam s njim!

– Samo dođi, Džodi – samouvereno se osmehnuo Kid, ali ga je Buč ipak zabrinuto pogledao. Zglavci na prstima su mu krvarili i teško je disao, preko lica mu je često preletao izraz bola. Zadao je mnogo teških udaraca Džodiju, ali njegova ogromna snaga još nije bila ozbiljno uzdrmana.

Džodi se pravo sa zemlje još jednom bacio prema Kidu, šireći ruke da ga ščepa u moćni zagrljaj. Kid ga je dočekaio kolenom, ali je pogrešno procenio. Umesto u lice, pogodio je Džodija u široke grudi. Nošen zamahom, pao je na leđa, protivnik preko njega, stežući ga oko pojasa.

Kid je sada dodovao pesnicama po Džodijevoj glavi, ali ovaj to kao da nije ni primećivao. Lagano se uspravljao, podižući Kida od zemlje, a onda snažno zamahnuo i tresnuo svog protivnika o zid.

Sandens je jauknuo i skliznuo na zemlju, ali još nije bio pobeđen. Krajnjim naporom uspeo je da izbegne novi udarac nogom u glavu. Džodi je dreknuo od bola kada mu je noga pogodila stenovitu prepreku.

Zgrčen od bola Kid se uspravio i ustuknuo nekoliko koraka duž zida. Džodi je išao za njim, psujući promuklim glasom kroz isečene usne.

U trenutku kada je Džodi kre-

nuo u novi nalet, Kid se bacio pravo napred i vešto provukao ispod njegove ruke. Otkotrljao se po zemlji i hitro ispravio na noge. Džodi okrenuo oko sebe sa glupavim izrazom na licu.

– Dođi, Džodi! – drhtao je Kid. – Dođi da ti pokažem da si samo obična naduvena mešina!

Grmalj je ovoga puta progutao gnev, iako su mu sitne očice opasno zasvetlele. Prilazio je Kidu opreznije, očigledno mnogo više nego u početku. Poštovao je lakonog protivnika čiji udarci nisu bili nimalo naivni.

Buč je prestrašeno uzviknuo jer mu se učinilo da je Kid zaboravio na uobičajenu opreznost. Ili je možda već bio umoran... Bilo kako bilo, Veliki Džodi ga je ponovo šcepao u svoj medvedi zagrljaj i trijumfalno se iscerio.

Tog osmeha nestalo je već posle prvog Kidovog udara desnicom. Buč je razrogačio oči: nijedan takav udarac sve do tada nije ozbiljnije zabrinuo divovskog Kidovog protivnika. Sada je, međutim, bio prinuđen da pusti Kida iz zagrljaja i rukama zaštititi glavu, po kojoj su pljuštali novi udarci.

– Levom, Kide, levom! – zaurlao je Buč kada je primetio da se Džodi otkrio. Ali Kid zbog nečeg nije udarao levicom; vrebao je trenutak da ponovo zada udarac desnom rukom.

I taj je trenutak došao u času kada je Džodi pomislio da se su-

parnik umorio i neoprezno spustio ruke. Bio je to udarac u koji je Kid uneo svu težinu svog tela.

Veliki Džodi je pao na kolena, odmahnuo smušeno glavom, a onda se lagano sručio licem prema zemlji!

– Bravo, Kide! – povikao je oduševljeno Buč, ali je odmah morao priskočiti da pomogne prijatelju, koji se njihao na nogama.

– Do đavola, nisam znao da tako dobro udaraš desnicom – dodao je tiše, s novim poštovanjem u glasu.

– Đavola udaram – dahtao je Kid. – Da nisam držao kamen u ruci... ovaj bi me grmalj samleo...

Tek tada je Buč u zgrčenoj i iskravljenoj Kidovoj šaci primetio oveći kamen koji je ovaj svakako neprimetno zgrabio u jednom trenutku borbe. S mukom je uspeo da razdvoji Kidove prste i izbaci kamen iz njih.

– Pazi, Buče tiho ga je upozorio Kid i Buč se okrenuo kao tigar. No, Džodijevim prijateljima nije bilo do borbe. Okupili su se oko svog vođe pokušavajući da ga osveste, tiho se nešto dogovarajući i bacaajući mrke poglede prema Buču i Kidu.

Tek tada je Buč primetio da su i ostali osuđenici okupljeni u širokom krugu oko njih. Mnoge su oči veselo zasvetlele kada su videle Velikog Džodija na zemlji, ali niko nije glasno iskazao svoju radost.

Očigledno su još strepeli od ono-

ga što bi vođa bande mogao učiniti kada jednom dođe sebi.

»Ovo je moj trenutak«, pomislio je Buč. »Vreme je da se svima pokaže da se u Hard Laku nešto promenilo otkako su stigli Buč Kasidi i Sandens Kid!«

Odlučnim korakom prišao je grupici oko Džodija, koji je još ležao na zemlji. Ljudi su se malo razmakli i zauzeli preteći stav.

– Ostavite ga! – procedio je Buč mahnuvši im nožem, pred očima. – Natrag, na svoja mesta! Ja nisam tako fini kao moj ortak ... Neman nameru da se bijem pesnicama sa vama, momci! Neću oklevati ni časa da nekome prospem creva po ovom kamenju!

Trojica od one petorice odmah su ustuknuli korak, plašljivo pogledajući prema Bučovom nožu.

»Dobro je da znam koja su dvojica opasnija«, nasmešio se Buč u sebi.

– Šta vas dvojica čekate? – produžio je ledenim glasom. – Možda ne čujete dobro?

Kročio je korak u pravcu čoveka koji je stajao levo od njega, gledajući ga pravo u oči. Njegova levica je poletela kroz vazduh, ali se udarac sručio na onog koji to nije očekivao. Ovaj je muklo jeknuo i stro-poštao se na zemlju pokrivajući obema rukama lice. Buč je u međuvremenu šcepao drugog za grlo i prislonio mu vrh noža u stomak.

– Dakle? – zarežao je.

– U redu je, gospodine – promu-

cao je čovek. – U redu je ... idem ...

– To je već bolje – nasmešio se Buč i snažno ga odgurnuo od sebe. – I neću više da vas vidim u blizini, posebno iza naših leđa! To možete reći i svom šefu kada se osvesti.

Zadovoljno se cereći, Buč se vratio Kidu. Ovaj je u međuvremenu malo povratio snagu. I Džodi je već dolazio sebi. Uspeo je da sedne na zemlju i da se, glupavim izrazom na licu, osvrne oko sebe.

– Ništa, ništa, Džodi – tešio ga je Buč. – Zamisli, odronila se tavani-ca i jedna stena ti je pala na glavu. Sada je sve u redu, stena se razbila i ništa od nje nije ostalo!

Pognute glave, Veliki Džodi, nekrunisani kralj Hard Laka, uspeo je da podigne sa zemlje i otetura u mrak. Ostali su se vratili na posao.

Kid je umorno seo i oslonio se o kameniti zid.

– Dao bih tri meseca života za jednu cigaretu – uzdahnio je.

– Pola košare – nasmejao se Buč zagledajući nož koji mu je sreća poslala u ruke. – Dobar ovaj nož. Pitam se samo kako je stigao ovamo.

– Šta? – trgao se Kid.

– Rekoh kako se čudim otkuda ovaj nož ovde. Sve pretresaju pri ulasku u kaznionicu.

– Pomenio si pola košare. Šta to znači?

– A, to! Zar ti Bejli nije rekao? Jedna cigareta ovde vredi pola ko-

šare iskopane zemlje. Prema tome, ako ti se puši, pijuk u ruke!

* * *

Ko zna kako bi Buč Kasidi i Sandens Kid ispunili svoju dnevnu normu od četiri košare kamenja i zemlje da se te večeri nije dogodilo nešto neobično: kad god bi neko od osuđenika prošao kraj njih, gomila zemlje u košarama je rasla. Niko pri tom nije izgovorio ni reči. Svi su, očigledno, još podozrevali od Velikog Džodija i njegove bande.

Tako su njih dvojica uspjeli da dovuku pune četiri košare, čak je prilično iznenadilo Davidsona prilikom večernje inspekcije. Kao novajlijama, pripao im je najteži deo u oknu, tamo gde su bile same stene koje su delić po delić morali razbijati pijukom. Mnogo bolje su prolazili osuđenici kojima bi zapalo sitnije kamenje u mekoj zemlji, ali su to do sada uvek bili veliki Džodi i njegovi ljudi.

U koloni po dvojica, četiri puta su otišli do ogromne mračne jame u poprečnom hodniku i u nju istresli košare.

Posao za taj dan bio završen.

Ponovo u koloni, ali sada po jedan, umorno vukući noge, ljudi su se vratili u hodnik. Svaki od njih je u prostoriji za alat ostavio oruđe koje je tog jutra dobio, a potom je Davidson, okružen petoricom do zuba naoružanih čuvara, zaključao

debela vrata okovana gvožđem. Čutljiva kolona produžila je hodnikom do kruga, gde se postrojila po redu koji je svima već bio poznat.

Prebrojali su ih, a zatim su smeli poći na večeru, u ogromnu trpezariju, koja se takođe nalazila u prizemlju zgrade. Svako je imao svoje mesto za dugim grubim stolovima od dasaka, po kojima su već bile postavljene metalne zdele sa jelom. Starci koji su radili u kuhinji znali su svoj posao.

Jelo se ćutke, ponovo pod budnim okom stražara poredanih oko zidova. Nikome nije ni bilo do razgovora: drugih šesnaest sati pod zemljom iscrpile su svima snagu. Buč je jedva uspevao da podigne kašiku do usta. Svi su ga mišići boleli. Kid je krivio lice pri svakom zalogaju, ali je ipak halapljivo gutao tanku čorbu, daveći se ogromnim zalogajima tvrdog hleba.

Večera je trajala kratko jer su iscrpljeni ljudi brzo pojeli nimalo obilne obroke, ali su svi na svojim mestima morali sačekati da se posuđe pokupi i na brzinu opere u kuhinji. Potom su im se pridružili i osuđenici koji su te poslove obavljali, pa su zajedno ponovo krenuli na krug, već osvetljen velikim vatrama duž zida i na uglu svakog sprata puebla. Počinjao je obred odlaska na spavanje.

Obred – zato što se sve odigravalo po dobro utvrđenoj ceremoniji. Dva stražara su iz zgrade na ulazu u kaznionicu donela lake lestve i

prislonili ih uza zid prizemlja, a onda su se uspeli uz njih i stali pod jedan sa svake strane. Prva grupa zatvorenika, ona koja je spavala na drugom spratu, krenula je prema njima u koloni jedan po jedan. Trajalo je prilično dugo dok su se svi uspeli, mnogima su njihovi sapatnici pri tom morali i pomagati.

Buč i Kid bili su upravo u toj grupi. U kažnjeničkoj hijerarhiji Hard Laka to je bila grupa za novajlije, za starce i za bolesnike koji nisu umeli da se izbore za privilegiju spavanja na prvom spratu, što je značilo veranje uz samo jedne lestve duge dvadesetak stopa.

Kada su se svi poređali duž ivice prostora ispred prvog sprata, stražari su izvukli lestve i prislonili ih uz sledeći zid. Oni se sada nisu penjali. Sve do jutra, kada će lestve ponovo biti prislonjene, osuđenici će biti prepušteni sami sebi na oba sprata. Mogli su činiti što god su hteli, pod uslovom da niko ne izađe na prostor ispred ulaza u sprat.

Buč i Kid uspeli su se među poslednjima i nestali u uskom hodniku. Na obe strane tog hodnika gledala su vrata bočnih spavaonica. Takvih spavaonica je na drugom spratu bilo ukupno osam, a svaka je primala po deset osuđenika. Mnogi su ležaji, međutim, bili prazni. Hard Lak je mogao da primi tri stotine osuđenika, ali ih je sada bilo tek nešto preko sto.

Stoga su njih dvojica i mogli sebi

da dozvole luksuz da budu potpuno sami u jednoj od spavaonica koju su još prethodne večeri odarali. Buč se malo začudio kada je video da ima praznih prostorija, ali je to sebi objasnio instinktivnim zbijanjem u krdo, čemu se nisu mogli odupreti ni okoreli zločinci.

* * *

– Još hiljadu devedeset četiri dana! – sa uzdahom je rekao Buč čim se u mraku sručio na ležaj u uglu ćelije. – Dobro je, vreme prolazi!

– Ti si lud! – dreknuo je Kid. – Nemaš valjda nameru da ovde stvarno provedeš tri godine?

– A ti?

– Naravno da nemam, do đavola!

– Baš fino. Bićeš valjda drug, pa ćeš i mene povesti kad rešiš da izađeš odayde, a?

Kid je nešto progundao, ali je Buč čuo kako se vrpolti po ležaju, smeštajući se pod tanki pokrivač. Tvrde daske pod njim sigurno neće pomoći da mu minu bolove u leđima od teškog rada i tuče sa Velikim Džodijem. Sva sreća što je ta banda bila smeštena na prvom spratu, inače za njih dvojicu ove noći ne bi bilo mirnog sna.

– Stvarno, šta misliš otkuda ovaj nož? – upitao je Buč posle nekog vremena milujući finu oštricu oružja.

– Ko zna? Neki ga je osuđenik

prokrijumčario ili ukrao od stražara. Najbolje da ga dobro sakriješ – progundao je Kid. – Ne bi me iznenadilo da Veliki Džodi ima veze sa čuvarima. Zbog čega bi mu, inače, dozvoljavali da radi ovo što radi?

– U pravu si. Samo, gde da ga sakrijem, do đavola, kada mi svakog časa može zatrebati?

– Progutaj ga – posavetovao ga je Kid.

– Baš ti hvala – iscerio se Buč u mraku. – Ti ne samo da si jak nego si i mnogo pametan. Do đavola, ovde bih ga i mogao sakriti, ali mi ovde nimalo ne treba. Kako ću ujutru da ga unesem u Rupu? Mogu me pretresti na samom ulazu.

– Ne vredi ni meni da ga daješ – oglasio se Kid. – Toliko naivni nisu.

– A Bejli?

– Ne verujem da će taj smeti da ga uzme. Sa čitave milje se vidi da se više plaši Džodija nego svih čuvara u Har Laku.

– Pa, šta onda da radim?

– Ne znam, do đavola! Pusti me da spavam! U ovom hotelu se suviše rano ustaje za moj ukus.

Buč je uzdahnuo i s mukom se prevrnuo na drugu stranu. U mračnoj ćeliji zavladała je tišina.

Prenuli su ih tihi koraci iz hodnika i šum ruke koja je pipala po zidu oko njihovih vrata. Buč se lagano uspravio i nečujno spustio bosa noge na pod. Desnom rukom je napipao dršku noža i čvrsto je

stegao. I sa Kidove postelje dopro je šum. Sandensa još ništa nije moglo iznenaditi.

Vrata su se tiho otvorila i zatvorila. U svetlosti vatre koja je dopirala kroz uski prozorčić, Buč je uspeo da nasluti jednu tamnu priliku koja je nepomično stajala na vratima.

– Alenbi? Karuterze? – začuo se šapat.

– Ko je to? – javio se Kid, takođe šapatom.

Do njih je dopro tih smeh.

– Odmah ćete videti – odgovorila je senka iz mraka i oprezno prešla preko uske prostorije do kreveta na sprat kod suprotnog zida, pored samog prozorčića ćelije. Do njih je doprlo stenjanje i šum guranja kreveta po kamenom podu.

Još je nešto šuškalalo, oko prozorčića, a onda je i ono malo svetlosti spolja nestalo. Prozorčić je nečim bio potpuno zatvoren, verovatno bluzom pridošlice.

Buč se tiho uspravio i pribio se uza zid. »Malo opreznosti nikada nije naodmet«, pomislio je.

Iz mraka je do njih dopro metalni zvuk i Buč se instinktivno pogurio. Ali je sa olakšanjem odahnuo kada je primetio iskre i sitan žut plamičak koji je zatreperio časak kasnije.

Čovek je visoko nad glavom podigao posudicu u kojoj je gorela neka smeša odvratnog mirisa. Buč i Kid ugledali su lice starca puno bora, sa krupnim, mudrim očima

koje su ih bez straha gledale.

– Naravno, vi me ne poznajete – nasmešio se starac prilazeći im. Svoju primitivnu svetiljku položio je na pod između Kidovog i Bučvog kreveta, a sam seo preko puta Buča. – Moje ime je Krejton, Patrik Krejton, ali me ovde svi zovu Profa. Možete ostaviti taj nož, gospodine Karuterz, nisam nimalo opasan, časna reč.

Buč se nasmejao i spustio nož na postelju kraj sebe.

– Otkuda vam ovo, Krejtone? – upitao je pokazujući na svetiljku. – Lukavo smišljeno, nema šta. Šta to gori unutra?

– Ah, obična mast. Ne najboljeg kvaliteta, bojim se, zato ovako i smrdi. Šta ćete, moramo se nekako snalaziti – dodao je kao da se izvinjava.

– Iz kuhinje, verovatno – dobio je Kid. – Sad bar znam zašto nijedno jelo nije dovoljno masno!

– Ne, to nije razlog – ponovo se blago nasmešio Krejton. – Naš upravnik veruje da mast nije zdrava, i u tome je potpuno u pravu, znate. Nema mnogo ovakvih žižaka u Hard Laku, na žalost. Većina naših sapatnika suviše je lena da bar nečim popravi uslove svog života. Šta će im svetlo? Jedva čekaju da padnu u postelju i zahrču.

– Koliko ste dugo ovde, Krejtone? – radoznalo je upitao Buč.

– Tri i po godine – uzdahnio je starac. – I nadam se da neću još dugo ostati ...

– Izlazite?

– Ne – zavrteo je Krejton glavom, a na licu mu je zaigrao tužan osmeh. – Moje srce ... bojim se da će me uskoro izdati, svi simptomi su tu.

Buč je ćutke klimnuo glavom. Zavladao je nekoliko trenutaka neugodne tišine, koju je prvi prekinuo Krejton.

– Čuo sam za vašu borbu sa Velikim Džodijem – rekao je Kidu. – Bilo je krajnje vreme da neko nauči pameti tog glupog medveda. Posmatrao sam vas za vreme večere ... Mislim da se nisam prevario u zaključku da vi nemate nameru da preuzmete vlast od njega i zavedete režim sličan njegovom?

– Ni na pamet mi ne pada! – nasmešio se Kid. – Želim samo da me ostavi na miru ... i da što pre izađem odavde!

– Tako sam i pretpostavljao – klimnuo je Krejton glavom. Neko vreme je zamišljeno ćutao, a onda produžio. – Nadam se da ste do sada uspeali da upoznate Hard Lak ... Šta mislite o njemu?

– Veoma neobično – odgovorio je Kid. – Nimalo ne liči na ono što sam slušao o robijašnicama.

– Tačno. Niste se zapitali zbog čega je tako? Otkuda ovakav odnos upravnika, kako to da smo najveći deo dana i noći potpuno van nadzora stražara?

– Pitao sam se – priznao je Kid – ali čini mi se da ne znam još odgovore. U svakom slučaju, obezbeđe-

nje je takvo da za bekstvo nema nikakvih izgleda, a postoji i sistem u kojem svako izvršava svoje obaveze bez nepotrebne prinude i maltretiranja osuđenika. Čuo sam i da je to upravnikova ideja. Eto, to je sve što do sada znam.

– Dobro zaključujete, gospodine Alenbi obradovao se starac. – Vidim da se nisam prevario u vama dvojici. Delujete mnogo inteligentnije od prosečnih osuđenika u Hard Laku. Želite li da čujete moju teoriju o ovoj kaznionici?

Buč se namršti jer reč »teorija« njemu nikada nije zvučala nimalo privlačno. Još u školi teorija je za njega uvek bilo nešto što zamara čoveku mozak.

– Vrlo rado – nasmešio se Kid. Buč se sa tihim uzdahom namestio malo udobnije na ležaju, spreman na dugo predavanje.

»U svakom slučaju, ako bude mnogo dosadno, uvek mogu da zaspiš«, tešio je sebe.

– Po meni – počeo je tihim glasom Krejton – upravnik Ficherbert, možda potpuno nesvesno, pokušava da izvrda svoj ugovor sa državom Novi Meksiko. On jednostavno ne voli zatvore, ali je prinuđen da upravlja jednim iz prostog razloga što je to jedini način da proveriti u praksi svoje zamisli. Naravno, stvorio je odlično obezbeđenje jer ne želi da proigra svoj položaj, a to bi se dogodilo ako bi zatvorenici suviše često bežali. Sa druge strane, međutim, on čini sve

da nama, osuđencima, stvori što povoljnije uslove za bekstvo...

– Čekajte malo! – prenuo se Buč. – Ovo – pokazao je rukom oko sebe – ovo su vama povoljni uslovi za bekstvo?

– Naravno osmehnuo se Krejton. – Razmislite malo bolje i shvatićete da jesu. Dobar deo dana su u Rupi bez ikakve kontrole, dobar deo noći takođe. Imamo dovoljno vremena da smislimo neki plan i izvedemo ga zajedničkim snagama. Bukvalno, Ficherbert je našoj ingenioznosti prepustio da nađemo izlaz iz Hard Laka. A to bi dokazalo još nešto da i zločinci mogu da misle i deluju kao ljudska bića, zajednički, u zajedničkom cilju, kao jedan deo ljudskog društva. Sam za sebe niko ne može da pobegne odavde. Svi zajedno možemo uspeti, ali samo ako shvatimo da moramo savladati međusobne nesuglasice i delovati jedinstveno. Ovde smo zato što to do sada nismo umeli, što smo svojim zločinima postali otpadnici od društva... Ako bismo uspeli da izađemo, Ficherbert bi bio možda i srećniji od nas. Bio bi to dokaz da smo još u stanju da se uključimo u društvo, da živimo u njemu kao normalni građani...

Dok je to govorio starac se ispravio, oči su mu blesnule novim, mladalačkim sjajem, čak mu je i glas postao snažniji. Buč ga je zabrinuto pogledao, a zatim se okrenuo Kidu. Iznenadio ga je izraz

sličnog oduševljenja na licu prijatelja.

»Do đavola, nije valjda poverovao u ove teorije stare budale!« pomislio je.

– Da, to bi moglo biti tačno – tiho i zamišljeno je progovorio Kid. – Samo... možemo li mi biti jedinstveni? Koliko Džodija ima među nama?

– Sve je to lepo – nestrpljivo se umešao Buč – ali imate li vi neki plan, Krejtone? To je ono najvažnije!

– Imam blago se osmehnuo starac. – Imam plan, bar osnovnu zamisao. Puno prepreka moramo savladati pre nego što bismo pokušali da ga ostvarimo... ali je ostvarljiv.

– Već ste razgovarali s nekim o tome? – upitao je Kid.

– Jesam. Sa nekolicinom odbačenih. Svi se slažu da vredi pokušati.

– I za taj plan zaista je neophodno da svi učestvuju u bekstvu?

– Da. Dovoljno je da nas jedan izda, zar ne?

Kid se zavalio na ležaju, smrknutog lica.

– Žao mi je, Krejtone – progovorio je tek nekoliko trenutaka kasnije. – Ma kakav vaš plan bio, to nikada ne možemo postići. Sami rekoše da je dovoljan samo jedan izdajnik.

– Tačno. Ali sam rekao da ima i puno prepreka. Sve te prepreke moramo eliminisati, pre nego što

predemo na sprovođenje plana.

– Eliminirati? – podigao je Buč glavu.

– Ukloniti – objasnio je Krejton.

– Uklonimo sve koji bi nas mogli ometati u bekstvu!

Pri slaboj svetlosti crte lica izgledale su mu oštrije nego maločas. Stare oči fanatično su blistale nad čvrsto stisnutim usnama.

– I koliko će ljudskih života stati naša sloboda? – tiho je upitao Kid. – Pet? Deset? Dvadeset?

– Ne znam – oborio je Krejton pogled. – Ne znam...

Kid je ustao i položio starcu ruku na rame.

– Vi ste pametan i obrazovan čovek, Krejtone – odlučno je rekao – ali takav put do slobode za nas ne može biti povratak u društvo. Neki od nas ovde su ušli kao kradljivci. Zar želite da odavde izađu kao hladnokrvne ubice? Kako ste uopšte zamišljali taj plan?

– Prokopali bismo prolaz kroz planinu – govorio je Krejton još uvek pognute glave. – Potrebno je mnogo ljudi i mnogo rada... Zato sam i mislio da svi moraju učestvovati...

– Da, posao je ogroman – klimnuo je Kid glavom. – I bojim se da bi to predugo trajalo, Krejtone. Mora da postoji neki drugi, bolji način. Mnogo je lakše kada pobegne manja grupa ljudi, verujte mi. Zamislite šta bi se dogodilo da svi jednostavno isparimo. Potere bi se digle u pet okolnih država! Ovako,

ako pobegne pet-šest do deset ljudi, niko se neće naročito uzbuđivati...

– Nema drugog načina – muklo je odgovorio starac. – Jedini izlaz je kroz planinu, a to šačica ljudi ne može izvesti...

– Ima – nasmešio se Kid – ali vam još neću ništa reći o svom planu. Hteo bih još neke stvari da proverim. Dođite sutra uveče ponovo ovamo, Krejtone. Za moj plan veoma je važan čovek sa vašim znanjem i iskustvom. Važi?

Starac je ćutke klimnuo glavom i s mukom ustao. Buč mu je dodao žizak u koji je Krejton odmah duhnuo. U ćeliji se ponovo smračilo, a užegla mast zasmrdela još jače nego ranije. Kid je u međuvremenu odgurnuo krevet na svoje mesto i dodao starcu njegovu bluzu.

– Laku noć, gospodine Alenbi, gospodine Karuterz – javio se Krejton sa vrata. – Razmisliću o ovome što ste mi rekli... ali razmišljajte i vi o onome što sam ja vama rekao...

– Naša imena nisu Alenbi i Karuterz – progovorio je Kid blago. – Neću vam još reći naša prava imena, Krejtone... Ne zato što nemam poverenja u vas. Razloge ćete doznati kasnije. Laku noć!

– Laku noć! – tiho je odgovorio starac.

Dva prijatelja su osluškivali korake u hodniku sve dok se nisu izgubili u daljini.

– Ti si ga ozbiljno shvatio, Kide?

– upitao je Buč.

– Jesam.

– Do đavola, matori je izlapeo! Da prokopamo planinu?!

– Pa, šta? Možda ćemo to i morati da učinimo.

– Ti si luđi od njega – zaključio je Buč posle nekog vremena. – Spavaj, spavaj, možda ćeš se do jutra opametiti!

Odgovorilo mu je samo tiho Kidovo hrkanje.

* * *

– Ustaj! – prodrmao ga je Kid. – Ustaj, Buče do đavola, gong je već davno zvonio! Hoćeš dvostruku normu, a?

– Uh! – zastenjao je Buč ispravljajući bolne udove. – I danas sve iz početka.

– Hajde, hajde! Zateži pokrivač i kreći! Svi su već u hodniku!

Gundajući, Buč je zategao pokrivač preko dasaka na ležaju i pohitao prema vratima. U času kada su on i Buč stupili u hodnik, jedan osuđenik uplašeno je odskočio i pribio se uz suprotni zid, gledajući ih očima punim straha.

– Koji mu je đavo? – hasmejao se Buč. – Zar tako gadno izgledamo, Kide?

– To je Lengli – objasnio je jedan od osuđenika u blizini. – Uskoro izlazi, znate. Oduvao je svoje četiri i po godine.

– I čega se sad boji? Da ne zauzmem njegovo mesto, a on da osta-

ne umesto mene.

Čovek kraj njih je slegao ramenima.

– U pravu je. I ja bih se plašio da sam na njegovom mestu. Još vam nisu rekli da odavde niko nije izašao živ?

– Rekli su nam zainteresovao se Kid. – Mada mogu reći da dosad nisam verovao u to? Istina je, znači?

– Čista istina, to će vam svako potvrditi. Svi koji su bili pri kraju svoje kazne iznenada su umirali... Zato se sada i Lengli plaši i svoje senke.

– Kako su umirali? Prirodnom smrću?

– Neki da. Trojica. Četvorica su stradali nesrećnim slučajem. Poslednji je bio Himenez, Meksikanac iz El Pasa. Našli su ga mrtvog u Rupi, smrskane glave. Neki tvrde da je kamen pao sa tavanice, ali ja u to ne verujem...

– Zar niko nije video kako se to dogodilo? – čudio se Buč.

– Niko. Znate i sami kako je dole mračno.

– Hm – Buč i Kid su se zgledali, a zatim okrenuli jednom Lengliju. On se izdvojio na sam kraj kolone koja je polako izlazila na prostor ispred ulaza na sprat. Nekoliko trenutaka kasnije vrh lestvica se pomolio i oni su počeli da silaze, jedan po jedan.

Buč je potom potpuno zaboravio na Lenglija zbog dva mnogo važnija problema: prvi je bio kako

sakriti nož, drugi Veliki Džodi i njegova banda. Ako reši prvi problem, mnogo će se lakše suočiti sa drugim. Očekivao je da mu svakog časa na krugu priđu stražari i pretresu mu džepove. Gurnuo je nož, istina, za pojas pantalona, ali to skrovište nije bilo naročito sigurno.

– Šta da radim, Kide? – šapatom se obratio ortaku dok su izlazili sa doručka, kratkog obeda od onog istog tvrdog hleba i mlakih splačina koje je neko drsko nazivao kafom. – Pretrešće me na ulazu u Rupu, osećam.

– Pretrešće i mene – slegao je Kid ramenima. – Šta hoćeš da učinim, da ga ja pojedem?

– Ne znam šta ćete s nožem? – prošaputao je neko iza njih i oni su se trgli. Profa Krejton ih je pozdravio vedrim osmehom. – Ne brinite, nemam nameru da vas izdam. Dajte nož Bejliju.

– Bejliju?

– Slobodno. Bejli je naš. Veoma dragocen čovek. Od njega saznajemo svaku reč koju Davidson progovori, a na njega niko ne sumnja. Svi ga smatraju glupakom.

– Ima li u toj vašoj ekipi za bežanje i neko mlađi od sedamdeset godina? – kiselo je upitao Buč, ne obraćajući pažnju što ga Kid muva laktom u rebra.

– Svi smo mlađi od sedamdeset – šeretski je prošaputao Krejton. – Samo vi dajte nož Bejliju, sad će vam prici.

I zaista, Bejli se u opštem komešanju dok su se postrojavali pojavio kraj Buča, zverajući oko sebe praznim pogledom i široko otvorenih usta. Gotovo se sudario sa Bučom i nešto promumlao, ali je taj trenutak bio dovoljan da nož promeni vlasnika.

»Ovi matorci još nisu za staro gvožđe,« sa osmehom je zaključio Buč, tražeći pogledom Velikog Džodija i njegovo društvo. Ovi su, izgleda, izbegavali njihovu blizinu. Stali su na suprotnom kraju kratkog stroja.

Devidson je sa četvoricom stražara već stajao pred vratima prostorije sa alatom, Bejli iza njega sa pijukom za prvog čoveka u rukama.

Podela alata tekla je brzo. Nikome nije bilo stalo da se dugo zadržava pred Devidsonovim ostrim pogledom. Ljudi su pognute glave prolazili kraj njega, pružajući samo ruku Bejliju da prihvate alat.

Sve dok nisu naišli Buč Kasidi i Sandens Kid.

– Aha! Novi momci! – pozdravio ih je Devidson glasom punim veselosti. – Kako vam se dopada u Houpu, gospodo moja?

– Još se privikavamo, gospodine Devidsone – hladnokrvno je odgovorio Kid. – Za sada nemam nikakvih primedbi.

– Gle, gle! – smeškao se čovečuljak. – Budite orpezni, momci, budite oprezni. U ovom našem rudniku svašta se događa. Ēto, juče Ve-

liki Džodi nije pazio, pa mu se, čujem, neka stena sručila na glavu!

– Žao mi je – osmehnuo se Kid. – Sva sreća da gospodin koga ste pomenuli ima tvrdnu glavu.

– Samo da vas opomenemo – tobože zabrinuto klimao je glavom Devidson. – I ne samo na stene... Kažu da kod nekih osuđenika ima i opasnih igračaka. Šta vi kažete na to, gospodine Karuterz?

Buč je napravio najnevinije lice u poslednjih desetak godina.

– Ja? – zapanjeno je podigao obrve. – Nisam to znao. Kakve igračke?

– Oštre i duge, sa šiljatim vrhom – smeškao se Devidson – na koje bi se neko mogao gadno i nabosti. Skidajte se! – iznenada je promenio ton. Čuvari iza njega podigli su puške.

– Zar sve? – nevino je upitao Kid. – Ovde je hladno.

– Sve!

Sležući ramenima njih dvojica su zbacili sa sebe ono malo odeće. Jedan čuvar sagnuo se da je pregleda i razočarano je odmahnuo glavom kada nije našao ništa.

– Tako, znači – namrštio se Devidson. – U redu, oblači se i na posao!

– Smem li da pitam šta tražite, gospodine Devidson – sa najnaivnijim osmehom na licu upitao je Kid. – Možda vam ja mogu pomoći!

– Zavežili.

Smeškajući se u sebi, obukli su se i prišli Bejliju. Dok je prihvatao

lopatu, Buč je osetio da uz njenu dršku stoji priljubljen još neki predmet. Premestio je lopatu iz desne u levu ruku; nož je u međuvremenu dospeo za njegov pojas, skriven skutom b uze.

– Davidson ima dobre špijune – promrmeljao je Kidu kada su odamkali u tamu jame.

– To se i moglo očekivati – sle-gao je ovaj ramenima. – Krejton nas je na vreme upozorio. Biće veoma teško ostvariti naš plan.

– Ti stvarno veruješ da se oda-vde može pobeći?

– Stvarno verujem.

– Lud si – uzdahnio je Buč. – Hajde počni već jednom da ko-paš... Danas ti niko neće pomoći da napuniš košare.

– Slušaj... – malo tiše je progo-vorio Kid. – Dok ja kopam, ti drži Lenglija na oku.

– Lenglija? Zašto Lenglija?

– Taj čovek ima razloga za strah, Buče. Samo ga ti drži na oku.

Lengli je radio dvadesetak jardi dalje, u paru sa jednim Kinezom. Ovaj je kopao kao mašina, gotovo ne zastajući da odmori svoje na iz-gled krhko telo. I sva sreća da je tako bilo jer od Lenglija nije imao mnogo koristi. Njemu je ispadalo iz ruku sve čega bi se prihvatio. Neprestano se osvrtao oko sebe, razrogačenim očima buljio u mračne uglove hodnika i trzao na svaki jači povik ili udarac pijukom o kamen.

I tako su radili nekoliko sati bez

mnogo reči. Kopanje je iziskivalo svu njihovu energiju, iako im je da-nas zapao nešto lakši deo prokopa.

Tada se pred njima isprečio ka-men čije ivice nikako nisu mogli da dosegnu. Kopali su oko njega već više od jednog sata.

– Prokletstvo! – dahtao je Kid i bacio alat iz ruke. – Zašto se ovaj kučkin sin baš pred nas namestio!

– Najgore je što više ne znam s koje strane da kopamo – umorno je procedio Buč. – Ovo je pravi zid. Eh, da mi je koja patrona dinamita...

– A gde je onaj čuveni dinamit u tvojim pesnicama? – iscerio se Kid. Osvrnuo se oko sebe. – Hej, a gde je Lengli?

Buč se trgao.

– Maločas sam gledao, tu je bio.

– Nema ni Kineza, do đavola!

U nekoliko skokova prešli su rastojanje do mesta gde je radio drugi par.

Jedna prilika u zatvorskoj odeći nepomično je ležala između velike košare i zida. Kid je kleknuo kraj nje.

– Kinez – procedio je opipavaju-ći mu grudi. – Živ je...

Nekolicina ljudi koji su radili u blizini primetilo je da se nešto do-gađa. Oko Buča i Kida okupio se čutljivi krug osuđenika.

– Lengli ne može biti daleko – uspravio se Kid. – Potražimo ga!

Dohvatio je jednu baklju sa zida i krenuo hodnikom, čitava grupa za njim. Kraj Kineza je ostao samo

jedan čovek. Trudio se da mu povrati svest.

Nisu morali da idu daleko. Lengli se nalazio tridesetak jardi dalje, bukvalno prikovan uz jedan debeli potporni stub svojim sopstvenim pijukom. Kid je spustio baklju da ne bi gledao njegovo od užasa iskrljavljeno lice.

– Svi ćemo ovako završiti – čuo je iza sebe šapat pun straha. – Niko oдавde neće izaći živ... niko! Sve će nas stići božja kazna!

Nekoliko potmulih glasova pridružilo se jadikovki. Čule su se i psovke, teške psovke očajnih ljudi uhvaćenih u zamku iz koje nisu videli izlaza.

– Dosta! – oštro je rekao Kid. – Ne govorite gluposti! Lengli je ubijen ljudskom rukom. I to nekom snažnom rukom, kao što vidite! Treba naći ubicu, a ne kukati od straha!

– Nećemo naći ubicu... ubice nema... kazna božja – mrmljali su ljudi u mračnom krugu. – Niko živ neće izaći iz ovog pakla... niko...

– Ljudi, ja mislim da ćemo ubicu... ili ubice... ipak naći – progovorio je neko snažnim i samouverenim glasom.

Veliki Džodi! Niko nije zapazio kada je prišao, ponovo okružen svojom pokornom svitom.

– Šta hoćeš da kažeš, Džodi? – prezrivo je upitao Kid. Buč je pomilovao dršku noža za pojasom i značajno se nasmešio za sebe.

– Kažem da ste mu vas dvojica

bili najbliži – produžio je grmalj ubedljivim glasom. – Vama je bilo najlakše da sredite Lenglija. Je li tako, ljudi?

Odgovorilo mu je gnevno mrmljanje iz gomile. Nekoliko osuđenika se odmaklo od Buča i Kida, dobacujući im sumnjičave poglede.

– Zašto bismo mi to učinili? – nasmejao se Kid. – Jedva smo ga i poznavali, do đavola. Sem toga, Kinez je sve vreme bio uz njega. Zašto ne bismo najpre njega pitali šta se dogodilo?

– Kinez ne zna reči engleskog – grohotom se nasmejao Džodi. – Od njega nećeš mnogo doznati. Uostalom, već su ga pitali... On pokazuje samo da ga je nešto lupilo po glavi. Verovatno još ne zna šta se dogodilo Lengliju. Ljudi, stvar je jasna, ova dvojica su ubili Lenglija!

– Polako, polako, Džodi – zarežao je Kid. Namerno je podigao baklju da bolje osvetli užasno izobličeno Lenglijevo lice i ruke stisnute oko čelika žarivenog u grudi. – Ovo je mogao izvesti samo veoma snažan čovek. Snažan, Džodi... kao ti, na primer! A od juče imaš i dovoljno razloga da baciš krivicu na mene, zar ne?

Okupljeni osuđenici su se zgedali, čuo se žamor odobravanja.

»Kao ovce,« pomislio je Buč. »Niko od njih ne razmišlja svojom glavom. Možeš ih odvesti gde god hoćeš, samo ako znaš kako«.

– Novi momak je u pravu! –

hrabro je dobacio neko iz mraka. – Gde si ti bio, Džodi, kada je Lengli ubijen? To nam prvo reci!

Sa lica velikog Džodija nestalo je samouverenosti. Pljunuo je na zemlju i odmahnuo glavom.

– Šta vam je ljudi? Gde bih bio? Kopao sam na svom mestu, eto gde. Svi će potvrditi da se nisam ni pomerio odatle.

– Koji svi? – zacerekao se Buč. – Ti tvoji prijatelji tu?

Nekoliko ljudi se nasmejalo. Prvi šok posle ubistva bio je prebrođen i mnogi su ponovo počeli logično da misle.

Uglavnom oni koji su dobro upoznali Velikog Džodija i njegovu grupicu. Njihove simpatije, sasvim prirodno, bile su na strani čoveka koji je pobedio Džodija i, što je bilo još važnije, bar do sada nijednom im se nije zamerio.

Grmalj je shvatio da mu namera nije uspela. Besno je pljunuo na zemlju.

– U redu, glupani! Ta dvojica sve će vas pobiti jednog po jednog. Kao i...

– Kao i one pre Lenglija? To si hteo da kažeš, Džodi? – umešao se Kid kada je Džodi zbunjeno prekinuo rečenicu. – To bi bilo malo suviše, zar ne? Suviše si glup, Džodi. Zaboravio si kada smo nas dvojica stigli u Hard Lak!

– Ma šta ja tu brbljam s tobom? – dobacio je Džodi preko ramena. – Idem po Devidsona. Uostalom, ovo i jeste posao za njega.

Praćen svojom svitom, Džodi je nestao u mraku. Buč je lagano obрисao znoj sa čela.

»Pre ili kasnije,« pomislio je, »moramo se obračunati s njim«.

* * *

– Nije to jasno? – zavrteo je Krejton u mraku glavom. – Ko je mogao ubiti Lenglija? Hodnik je bio pun ljudi, do đavola!

– Nije to bilo ni naročito teško – zamišljeno je govorio Kid. – Hodnik je mračan... dva vešta čoveka, ili jedan, ali veoma snažan, mogli su se prikrasti, lupiti Kineza lopatom po glavi i ščepati Lenglija pre nego što uspe da vikne. Odvukli su ga i ubili... Mene mnogo više zabrinjava drugo pitanje: zašto?

Krejton je došao u svoju noćnu posetu, ali su ovoga puta sedeli u mraku, štedeći žižak. Uprkos tome, u starčevom glasu jasno su osećali prizvuk straha.

– Kazna božja! – prezrivo je dobacio Buč. – I vi sa takvim ljudima hoćete da bežite odavde!

– Kazna božja – promrmljao je i Kid. – Ima nečeg u tome, Buče... Jedino to bi moglo objasniti zašto stradaju ljudi koji treba da izađu iz zatvora. Neko smatra da oni nisu dovoljno kažnjeni za svoja zlodela i uzima pravdu u svoje šake...

– Da! – uzviknuo je Krejton. – Da, da, da! Kako mi to samo ranije nije palo na pamet!?

– Odlično – gorko je Buč zaklju-

čio. – Još samo da nađemo ko je to.

Neko vreme su ćutali, svaki zauzet svojim mislima. Onda se začuo Krejtonov uzdah.

– Mislim da znam ... – prošaptao je. – Mislim da znam!

– Ko? – uglas su zapitali Buč i Kid.

– Nećete verovati ... Davidson!

– Davidson?

– Da, on. Vas dvojica niste imali vremena to da primetite, ali on je religiozni fanatik. Ime božje neprestano mu je na usnama. Mora da je i vas pitao verujete li u boga. Da, to bi mogao biti Davidson ...

– Ne verujem – javio se Buč. – Do đavola, video sam Lenglija. Davidson, jednostavno, nema snage da učini onako nešto ...

– Da, to je tačno – složio se Kid – ali to nije ni morao učiniti svojim rukama, zar ne?

– A oni što su umrli prirodnom smrću? – tvrdoglavo je nastavljao Buč. – Šta je s njima?

– To ne znam – slegao je Kid ramenima.

– U stvari ... počeo je zamišljeno Krejton – moguće je da su i oni ubijeni. Otrovani, recimo, ili zadavljeni. Niko to nije proveravao, naravno.

– Sem Davidsona? – upao je Kid.

– Tačno! – uzviknuo je Krejton. – Niko, sem Davidsona!

– Eto ti, Buče – gorko se nasmešio Kid. – Prema tome, za jedno hiljadu dana počni da se čuvaš Davidsona ... ako te ja pre toga ne iz-

vedem odavde.

– Šta bih ja bez tebe? – uzdahnuo je prezrivo Buč. – Ti si me i uvukao u sve ovo, ti treba i da me vidiš?

– Ja tebe uvukao?

– Opet počinješ? Ko nije hteo da puca na Ragnija, ti ili ja?

– Dobro, dobro – uplašeno je pokušao da ih umiri Krejton, misleći da se oni odista svađaju. – Gospodine Alenbi ... jedva čekam da čujem taj vaš plan.

– Pre toga nešto da raščistimo – nasmejao se Kid. – Nisam ja nikakav Alerbi ni, niti je moj drug Karuterz. Dali smo lažna imena kada su nas uhapsili jer sa pravim imenima ne bismo prošli sa samo tri godine robije. Mene zovu Sandens Kid, moj drug je Buč Kasidi.

– Ako je to trebalo da iznenadi i obraduje Krejtona, onda je Kidova zamisao potpuno propala. Krejton uopšte nije reagovao na njihova imena.

– Buč Kasidi i Kid – ponovio je Buč. – Ta vam imena ništa ne govore?

– Na žalost, ne – tiho je rekao Krejton. – Znate, dugo sam po zatvorima.

– Pa, da – osmehnuo se Kid. – Na kraju, nije ni važno. Zaista je krajnje vreme da čujete moj plan ...

– Jedva čekam – iscerio se Buč. – Ovo kopanje nimalo ne prija mojim finim rukama. O leđima da i ne govorim!

– Pre svega – nastavio je Kid kao da ga nije ni čuo – kopanje hodni-

ka kroz planinu ne dolazi u obzir, Krejtone, iako je ta zamisao najprivlačnija. Bilo bi nam potrebno previše ljudi i to bi predugo trajalo, mesecima svakako. Tako dugo ne bismo uspjeli da sačuvamo tajnu. Bekstvo mora izvesti mala grupa odlučnih i spretnih ljudi, uz mogućnost da se i ostalima otvori put do slobode, iako, upozoravam odmah da sam ja protiv toga. Manja grupa ima više izgleda da se izgubi od velike, da ne govorimo o uzbuđeni koja bi se podigla. A sada, evo kako sam ja to zamislio ...

* * *

– Dođi da malo kopaš, Buče – dahtao je Kid. – Moram nešto da razmislim o planu ...

– Zar ne možeš da misliš dok kopaš?

Bili su ponovo u jami i upinjali se da nekako načnu onu istu ogromnu stenu koja im se isprečila. Posao je išao što nešto lakše jer su im dali i čelične klinove, kojima su je, malo-pomalo, mogli razbijati, ali je i to zahtevalo mnogo napora. Smenjivali su se svakih desetak minuta.

– Ne mogu da mislim dok kopam, do đavola! – ljutnuo se Kid. – Znaš da mi mozak najbolje radi dok ležim.

– I meni naročito kad pri ruci imam viski i cigarete!

– Buče! Ne pominji mi te reči, ubiću te!

– Izvini. I meni poteče voda na usta kad se to pomene.

– Čuti i kopaj! Moram da razmišljam.

– Kopam, kopam. I nadam se da ćeš smisliti nešto pametnije od onog šašavog plana!

– Imaš neki bolji predlog? Ako ti se ne sviđa, ne moraš s nama, do đavola!

– Ne sviđa mi se – uzdahnuo je Buč, snažno udarajući po klinu zarivenom u stenu – ali drugog izbora nemam ...

– Lakše s tim klinom – opomenuo ga je Kid. – Znaš da će nam biti potreban.

Buč je ispustio malj iz ruke, huknuo i spustio se na zemlju kraj Kida.

– Ne mogu više ... Završio si sa razmišljanjem?

– Nisam, ali šta mogu kad svaki čas moram da radim umesto slabica – iskezio se Kid.

Buč nije imao snage čak ni da se uvredi.

– Kako misliš da izneseš klin? – tiho je upitao. – Davidson vrlo pažljivo proverava da li je sav alat vraćen.

– Za to će se već Bejli pobrinuti. Naći ćemo neki način. Ako ne večeras, onda sutra uveče ili sledećeg dana.

– Znaš – počeo je Buč posle nekog vremena – ovaj zatvor i nije tako loša stvar. Ako ništa drugo, bar te podučiti strpljenju. U našem poslu strpljenje je velika prednost.

– Gle ko mi govori? – nasmejao se Kid. – Zar nisi ti bio onaj momak kome je uvek bilo previše izviđanja pre svake pljačke banke?

Buč je ponovo teško uzdahnuo.

– Šta ćeš, bio sam mlad ... Čini mi se da me svaki dan u ovoj rupi košta godinu dana života!

– Je li? Da požurimo onda s bekstvom jer za petnaest-dvadeset dana nećeš nam biti ni od kakve koristi!

– Dobacivši tu gorku šalu koja je podsećala na onog starog Kida, Sandens se s mukom uspravio i dohvatio malj da bi još koji inč pokušao da zabije debeli klin u stenu.

Njegov trud je bio nagrađen, obilato nagrađen. Drugi snažan udarac maljem saterao je klin duboko u kamen i na steni se pojavila velika pukotina.

– Aha! Vidiš li kako se udara?

Buč je pljunuo.

– Nosi se do đavola, Kide. Ja sam naćeo taj kamen, ti si ga samo dovršio!

– U redu – velikodušno se nasmejao Kid. – Recimo da je zasluga zajednička ... Bilo kako bilo, još koji udarac, i imaćemo dovoljno kamenja za celu košaru. Valjda je i ovaj prokletoj steni došao kraj!

Neko vreme dva drugara su ćutala, vredno radeći da otkinuto kamenje pobacaju u svoje košare, zastajući samo povremeno da obrišu lica mokra od znoja. No, posle toga, njihova dnevna norma bila je pri kraju, pa su mogli sesti da malo

predahnu.

– Kide ... – tiho je počeo Buč posle nekog vremena. Sedeo je naslonjen na stenoviti zid, ruku umorno opuštenih kraj tela.

– Šta je?

– Onaj tvoj plan ... šta ako se pokaže da tom liticom ne može da se side?

– Onda ćemo tražiti neko drugo mesto – slegao je Kid ramenima.

– Kako to misliš? Da se svi lepo vratimo u ćelije, pa sve iz početka?

– Naravno da ne. Poslaćemo najpre jednog čoveka u izviđanje.

– Pored živog stražara na zidu? Poludeo si. A ako uklonimo stražara, kao što si planirao za bekstvo, onda tek ništa nismo učinili.

– Jedan čovek se može neopaženo provući, Buče. Čitava grupa nikako. Zbog toga pre bekstva moramo ukloniti stražara, ali za izviđanje nam to nije potrebno.

Buč je zamišljeno vrteo glavom.

– Ne znam, Kide ... Meni to još izgleda neizvodljivo.

– Zašto? To je jedino slabo mesto na zidu. Gledaj ...

Kid je vrhom prsta počeo da šara po prašini. – Ovde je zid, ovde se zgrada spaja sa liticom. Na tom mestu između nje i zida nema više od deset stopa. Prozora tu, kao što znaš, nema. I da ima, ne bi nam mnogo pomogli jer su preuski. Dakle, u svakom slučaju moramo izvaditi kamenje iz zida i napraviti prolaz. Između kraja stražarskog zida i korpe u kojoj noću gori vatra

ima tridesetak stopa. Stražar na tu stranu nikad ne prelazi jer ne voli da se provlači između vatre i ivice zida pod kojom je ponor od stotina stopa. Zid je osvetljen, a i dobar deo litice, ali stražar tu ništa ne može da vidi pošto mora da gleda kroz plamen. A i zašto bi gledao na tu stranu? Čista psihologija, Buče. Tu nema prozora, i on je potpuno ubeđen da niko ne može da prođe!

– Ne znam šta je psihologija – slegao je Buč ramenima – ali znam nešto drugo ... Nipošto ne bih bio čovek koji će poći na to izviđanje!

– I ne moraš. Poći ću ja.

– Ti? Ne budi lud, Kide! Previše je opasno. Naći ćemo nekog drugog.

– Koga? Matorog Krejtona? Ili Bejlja? Ostali su mlađi i spretniji, ali u sebe imam najviše poverenja.

– A u mene?

– U tebe imam, ali ti reče da ni mrtav ne bi pošao ...

– Mogu i da se predomislim, zar ne?

– Ne znam – otezao je Kid. – Čovek koji se plaši da neće uspeti već je upola gotov ...

– Ko se plaši, do đavola?! – dreknuo je Buč. – Idem i tačka!

– Pa, dobro – tobože rezignirano je slegao ramenima Kid. – Kad si već toliko navalio ...

Buč se zadovoljno osmehnuo u polumraku, ali mu je tada na pamet pala jedna nova misao, misao od koje je pobledo od gneva.

– Dubre! – prosiktao je. – Opet ti

je uspelo!

– Šta to? Kid se pravio nevešt.

– Opet si mi uvalio najteži deo posla, prokletstvo!

– Ja? Čekaj, pa sam si navaljivao da pođeš u izviđanje?

– Jesam, kad si me ti ... ah? – Buč je odmahnuo rukom i pljunuo. – Ne vredi više ni govoriti o tome ...

Kid se uozbiljio, ali da nije bilo mraka, dobar posmatrač bi mogao naslutiti nestašni plamičak u njegovim očima.

– Stvarno, Buče, ako ti se ne ide ...

– Zaveži!

* * *

Kid je još jednom preleteo pogledom preko napetih lica petorice ljudi okupljenih oko slabašne svetlosti Krejtonovog žiška u ćeliji u kojoj su i dalje spavali samo on i Buč.

Bili su spremni, to se dobro videlo po odlučno stisnutim usnama i očima ispunjenim nadom. Dobri ljudi od prvog do poslednjeg. Profa Krejton, čije je ogromno znanje i iskustvo mnogo doprinelo pri razradi i najsloženijih detalja plana. Lukavac Bejli, starčić krhka lika, bez koga nikada ne bi mogli doći do svega onoga što im je bilo potrebno od alata i materijala. Doksli, momčina grubog lica, bivši mornar zlatnih ruku, koji se nije bojao ni đavola. Kinez Li Po, oliče-

nje mira i strpljenja, koji je sa osmehom primao i najsloženije zadatke i vešto ih izvršavao iako nije razumevao ni reči engleskog.

I Buč Kasidi, čovek od koga im je u ovom trenutku bukvalno zavisila sloboda.

A možda i životi ...

– Sve je spremno? – po poslednji put je upitao Kid. – Buče?

Buč je pogladio uže omotano oko pojasa, Dokslijevo remek-delo koje je moglo izdržati tri čoveka. Izrada užeta trajala je dobrih petnaestak dana, ali ne zato što je Doksli sporo radio, već zato što je Bejli samo uz mnogo muke uspevao da izvlači po koje cebe iz zatvorskog skladišta. Bilo je pravo čudo kako ga stotinu puta nisu uhvatili u krijumčarenju.

Petnaestak dana trajala je izrada užeta, još šest dana morali su da čekaju oblačnu noć.

I svakog dana Buč je bio sve nestrpljiviji i sve nervozniji. Do ove večeri, večeri odluke kada će poći da potraži put u slobodu za sebe i peoricu ostalih.

– Možemo – rekao je, a nijedna crta na licu mu se nije pomerila. Kid ga je pogledao sa novim divljenjem u očima. Eto, zbog toga se on i Buč nikada neće razdvojiti. Buč Kasidi je bio čovek od koga si najviše mogao zahtevati onda kada je bilo najteže.

– Gasi svetlo! – zapovedio je Kid. – Doksli, Li Po! Izvlačite kamen!

Jedan veliki kvadratni kamen

već nedelju dana ranije bio je olabavljen u svom ležištu strpljivim udarcima klina. Li Po je izgrebao i najmanji delić maltera kojim je kamen bio vezan za kamenje oko sebe i u džepovima ga izneo i sakrio u jamu. Mnogo puta su ubežbavali vađenje kamena, pa je i ovoga puta izleteo kao zapušač iz boce, gotovo bez ikakvog šuma.

Kid je kroz prozorčić pratio kretanje najbližeg stražara po zidu.

– Krejtone! Bejli! – ponovo je zapovedio.

I starci su znali svoj posao. Kroz otvor u zidu skliznula je široka daska, s mnogo muke načinjena od delova sa raznih ležajeva na njihovom spratu. Njen drugi kraj oslonio se na zid po kojem je hodao stražar.

Kid je sačekao da on dođe do velike vatre, okrene se u mestu, pođe natrag.

– Buče!

Buč je već četvoronoške bauljao po dasci. Nekoliko trenutaka kasnije bio je na zadu, priljubljen u ravno kamenje i vatrom zaklonjen od pogleda stražara.

– Uvlači dasku! – bila je sledeća Kidova komanda. Potpuno nepotrebna jer su Krejton i Bejli već vukli svom snagom.

Između zida po kojem je šetao stražar i zida njihove ćelije sada se pružala samo jedna tanka nit: uže čiji je jedan kraj bio pričvršćen za ležaj na kojem su sedeli Doksli i Li Po, a drugi omotan Buču oko poja-

sa. Na tamnoj pozadini litice to uže se svakako nije moglo videti sa rastojanja od tridesetak stopa.

Uže se iznenada zateglo. To je značilo da je Buč skliznuo na drugu stranu zida, u mrtvi ugao koji nije bio izložen pogledu stražara.

Da li se niz liticu koja se pružala ispod zida kojim je pueblo bio okružen moglo sići na toj strani? Koliko dugo Buč mora ići duž padine da nađe neko pogodnije mesto? Postoji li takvo mesto uopšte?

I šta ako Buč nastrada?

Na ta pitanja nije bilo odgovora i neće ga ni biti sve dok se Buč ne vrati.

Ako se vrati...

U svom burnom životu Sandens Kid bio je u mnogim neugodnim situacijama, mnogo puta je njegovo poslovično strpljenje bilo stavljeno na težak ispit. Ipak, činilo mu se da vreme nikada nije ovako sporo prolazilo.

Krejton i Bejli su prvi izgubili nerve. Krejton je šetao kao zver u kavezu, šapćući nešto za sebe. Bejli se skupio na jednom praznom ležaju i monotonim glasom ređao sve psovke koje je znao, veoma retko se ponavljajući. Dokslija je Kid morao upozoriti da ne provlači glavu kroz otvor u zidu da bi oslušnuo vraća ili se Kid.

Jedino je Li Po skršenih ruku sedeo na svom mestu ne puštajući glasa od sebe. Da mu oči nisu svetlele u mraku, pomislilo bi se da spava.

A onda se mnogo toga odigralo za veoma kratko vreme...

Najpre se nebo osvetlilo. Slabo, istina, ali na ovim geografskim širinama izlazak sunca nikada nije trajao dugo. Iz minuta u minut napolju je postajalo sve svetlije. Kid je opsovao kroz zube kada je shvatio da se uže zategnuto između dva zida sada savršeno jasno vidi.

Kid nije skidao pogleda sa stražara, preklinjući ga u mislima da se on okreće. Čovek kao da ga je čuo: nepomično je stajao pogleda uprtog u daljinu, leđa okrenutih kritičnom mestu iza sada već ugašene vatre.

Doksli je iznenada prigušeno uzviknuo. Uže u njegovim rukama se zateglo, jednom, drugi, treći put!

Buč Kasidi se vratio...

– On je lud! – procedio je Krejton. – Ne može sada preko zida! Stražar će ga ubiti kao psa! Šta da radim?

– Radite svoj posao onako kako smo se dogovorili!

Te reči Kid je dobacio već sa vrata ćelije. Časak kasnije je nestao, praćen zapanjenim pogledima ostalih zaverenika.

– Da ne pokušava da spase svoju kožu? – procedio je Bejli sumnjičavo.

– Gluposti! – uzviknuo je Krejton. – Čuli ste šta je rekao! Hajde da izvučemo Buča!

Zategli su uže svom snagom. Nekoliko trenutaka kasnije iznad zida se pojavila Bučova glava.

– Vuci! – dahtao je Krejton. – Vuci, do đavola! Možda će sreća jednom biti na našoj strani!

Niko od njih više nije mogao videti stražara na zidu. Jednostavno su delovali kao da on uopšte i ne postoji. Dok su Doksli i Li Po držali zategnut konopac, dva starca su izbacila dasku do zida. Buč Kasidi je kao gušter četvoronoške pretrčao po njoj. Časak kasnije daska je bila uvučena i kamen vraćen na svoje mesto.

Četiri čoveka su se zgledala s nevericom. Zar je moguće da su uspeili?

Onda su kao po komandi spustili pogled na petog, koji je dahćući od iscrpljenosti ležao pred njihovim nogama.

– Buče! Šta je tamo? Kako je bilo?

Buč se s naporom prevrnuo na leđa i pogledom prešao preko njihovih lica.

– Gde je Kid? – prostenjao je.

* * *

Kid je na prazni prostor ispred drugog sprata puebla izleteo kao da ga goni sto đavola, nimalo se ne trudeći da priguši svoje korake u teškim zatvoreničkim cokulama.

Uostalom, namera mu je i bila da privuče pažnju stražara...

Poleteo je prvo nadesno, u suprotnom pravcu od stražara. Za ono što je želeo da učini bilo mu je potrebno mnogo prostora.

– Hej! – čuo je snažan povik iz sebe. – Stani!

Osmehnuo se u sebi i okrenuo kada je došao do ivice. Stražar je gledao pravo u njega, ali mu je puška i dalje bila na ramenu.

Potrčao je svojom snagom prema suprotnoj ivici građevine. Do zida na kojem se nalazio stražar bilo je najmanje dvadeset stopa.

»Da vidimo sad kako umeš da skačeš,« rekao je sebi dok je trčao. »Ako budeš kratak za samo dve stope, gotovo je sa Sandens Kidom«.

U letu se morao nasmejati pobledelom licu stražara. Činilo mu se da se ono približava strahovitom brzinom.

Stigao je još da se zabrine šta će se dogoditi ako tresne pravo u čoveka koji je grozničavo trzao kaiš puške sa ramena. Zid je uzan. Šta ako obojica slete na drugu stranu?

Tresnuo je pravo stražaru pred noge, ne uspevši da se održi na nogama. Izgubio je vazduh, ali je zadnjim naporom uspeo da se otkotrlja malo dalje i tako natera stražara da okrene leđa pueblu.

Krajičkom oka uspeo je da ugleda Buča kako puže po dasci.

Onda je izgubio svest.

Polako je dolazio sebi, osetivši najpre kako ga hladnom vodom pljuskaju po licu.

– Ustaj, Alenbi! Ustaj, do đavola! – vikao je neko.

Otvorio je oči. Nad njim je bilo nagnuto smrkuto Davidsonovo

lice.

– Ja nisam Alenbi – s mukom je procedio. Desna noga užasno ga je bolela u članku. Najradije bi se ponovo predao mraku nesvestice.

– Ustaj, prokletstvo! – dreknuo je Devidson. – Kori! Harberte! Podignite ga na noge!

Kidu se snaga malo povratila, ali je ocenio da je bolje ako opušteno visi između dvojice snažnih stražara.

– Jesi li ti poludeo, Alenbi? – siktao je Devidson. – Šta si hteo? Da pobegneš, a? I to kroz živog stražara?

»Gle, nije mu loša ta ideja,« pomislio je Kid. »A s obzirom da su me doveli pred Devidsona...«

– Govori već jednom! Šta ti je bilo?

– Bog mi je dao krila – svečanim i ozbiljnim glasom počeo je Kid očiju uprtih u tavanicu, jedva suzdržavajući smeh. – Krila anđeoska... Prošao sam čistilište i sada se uzdižem u raj. Hvala ti, gospode, što si mi podario slobodu!

– Ovaj je skroz uvrnut – čuo je šapat jednog od stražara pored sebe, ali je Devidsonov pogled još bio nepoverljiv.

– Zašto su mi, gospodine, sapeta moja anđeoska krila? – buncao je Kid dalje. – Zar nije bilo dosta ovog pakla na zemlji, zar još nisam dovoljno ispaštao za svoje grehe, gospode?!

Devidson je prišao bliže i zagledao se Kidu u oči. Ovaj se pravio

da ništa ne vidi oko sebe, pogleda i dalje uprtog u tavanicu i blaženog izraza.

– Jadni momak – tiho je rekao Devidson. – Na njega se spustila milost božja... Vodite ga. Sedam dana samice za pokušaj bekstva.

– Gospode, vidiš li ti ovo? – šaptao je Kid vatreno dok su ga stražari vukli prema vratima. – Poštedi roba svojega paklenih muka!

* * *

Sedmog dana predveče dva stražara otključala su vrata samice. Sandens Kid je isteturio napolje, pokrivajući lice rukama jer mu je smetala jaka svetlost fenjera. Stražari su se zgledali. Sve do sada osuđenika koji je u samici proveo sedam dana morali su iznositi.

Proveli su ga duž čitavog stroja već okupljenog za večeru. Pogledi kojima su ga osuđenici ćutke pratili izražavali su sva moguća osećanja, od divljenja do prezira i sažaljenja zbog ludačkog pokušaja bekstva o kojem se malo šta drugo znalo.

Kid je naprezao sve ostatke snage da bi prošao uzdignute glave. Uspeo je čak da se isceri Velikom Džodiju i njegovoj družini kako bi im pokazao da ga samica nije sloмила, čemu su se možda nadali.

Ipak se sa olakšanjem naslonio na dve čvrste ruke u stroju. Buč i Doksli.

– Budalo! – prezrivo je procedio

Buč dok su ih prebrojavali. – Ponekad pomislim da nisi potpuno čitav.

– A zašto? – nasmeši se Kid.

– On još pita zašto! – prevrnuo je Buč očima. – Samo bi lud čovek pokušao onakav skok!

– Nije to bilo ništa naročito – slegao je Kid ramenima. – Dvadesetak stopa, toliko mogu da skočim na jednoj nozi. Da nisam bio u ovim cokulamā, lepo 'bih se dočekao na noge, oteo stražaru pušku, sredio ostale stražare i sve vas lepo pustio na slobodu.

– Je li tako? – iscerio se Buč. – Zašto sam se ja onda verao po onim stenama kao majmun?

– I to prokleta dugo – pljunuo je Kid. – Ja sam mislio da si stigao već do Jume.

Buč je namrgođeno ćutao. Još mu se kosa dizala na glavi kad bi se setio svoje noćne avanture.

– Dakle? – pitao je Kid.

– Šta?

– Šta si našao?

– Liticu – nasmejao se Buč.

– Može li da se siđe, do đavola?

Buč je oklevao.

– Ne znam odgovorio je na kraju.

Kid je morao napregnuti sve svoje strpljenje dok su stražari prolazili pored njihove grupe.

– Kako ne znaš? – prošaptao je Buču u leđa. U koloni jedan po jedan kretali su se u pravcu trpezarije.

– Lepo, ne znani. Pričaću ti kas-

nije...

Kid se sa olakšanjem spustio na grubu drvenu klupu i zagledao u tanjir pred sobom. Ispod oka je ugledao Devidsona, koji je stajao kraj ulaza i gledao pravo u njega. Sklopio je ruke, pognuo glavu i počeo da miče usnama kao da se moli. Jedva je zadržao smeh kada se Buč kraj njega iznenađeno trgao i ispustio kašiku.

– Oh! – uzdahnio je Kid u času kada se konačno mogao ispružiti na svom ležaju u ćeliji. – Ko bi rekao da ću se zaželeći i ovih tvrdih dasaka?

– Kide... – čak i u mraku je mogao osetiti Bučov zabrinuti pogled na sebi. – Kide... siguran si da je s tobom sve u redu?

– Potpuno.

– Ovaj... za večerom... učinilo mi se da se... moliš...

– Nije ti se učinilo. Stvarno sam se molio. Odnosno, bar je tako trebalo da izgleda.

– Do đavola, Kide, kakvu sad igru igraš? Zašto praviš budalu od sebe?

– Budalu, a? Koliko se ovde dobija za pokušaj bekstva? Da li to znaš?

– Znam – uzdahnio je Buč. – Tri meseca na kaznu koju izdržavaš...

– A koliko sam ja dobio?

– Prokletstvo! – oduševio se Buč. – Provukao si se sa sedam dana samice. Kako ti je to uspelo?

– Božjom pomoću – skromno je izjavio Kid.

– Kide, opet počinješ!
 Kid je strpljivo uzdahnuo.
 – Glumio sam pobožnu budalu zbog Devidsona i zato sam tako jeftino prošao. Zamisli, taj ludak mi je čak doneo brojanice u samicu!
 – I šta si radio s njima?
 – Mogu ti reći da su mi dobro došle. Izređao sam na njima sve salune u kojima sam bio.
 – I to si radio sedam dana?
 – Neeee ... posle sam počeo da brojim ženske ...
 – I?
 – Ništa – uzdahnuo je Kid. – Brojanice nisu bile dovoljno duge. Nego, hoćeš li ti meni reći šta si našao napolju, ili ću morati da pođem i pogledam sam?
 – Rekao sam ti već. Ne znam. Uspeo sam da se spustim dve-tri stotine jardi i za to vreme ohladio sam se od straha bar dvadeset puta. Možeš misliti koliko je to trajalo u onom mrklom mraku. Svaki kamen morao sam pet puta opipati pre nego što se oslonim na njega. A tek kada sam se vraćao ... jedva sam našao uže. Da nije bilo vatre na zidu ko zna gde bih otišao.
 – Tako sam i pretpostavljao – uzdahnuo je Kid.
 – Znaš šta, Kide – tiho je počeo Buč. – Ona Krejtonova ideja sa kopanjem ... sada mi se mnogo više dopada.
 – Ne budi lud! – nestrpljivo ga je prekinuo drugar. – I ne zaboravi nešto: kada cela grupa pođe, i spuštanje će biti mnogo lakše. Mo-

ramo samo načiniti još konopaca.
 – Kide ... Krejton i Bejli neće moći sa nama.
 – Hoćeš li to ti da im kažeš?
 Buč je dugo ćutao.
 – Ne mogu – rekao je na kraju.
 – Eto vidiš. Oni znaju u šta se upuštaju. Pomoći ćemo im koliko god budemo mogli.
 – Neće uspeti, Kide, do đavola! Bio sam tamo i video kako je.
 – Oni moraju poći sa nama ... moraju ...
 – Znam – uzdahnuo je Buč u mraku. – Znam ...

* * *

– Još malo, Kide! – dahtao je Buč. – Povuci, do đavola!
 Rvali su se sa ogromnom košarom do vrha ispunjenom zemljom i kamenjem. Još jedan naporan dan u jami bližio se kraju. Košare su vukli da bi ih ispraznili u duboko okno bivšeg rudnika, crni otvor koji je preteći zevao pred njihovim nogama.
 Zastali su na samoj ivici da malo predahnu. Buč je zabrinuto posmatrao Kida. Ma šta ovaj o tome rekao, onih sedam dana u samici su dobro nagrizli njegovu snagu. U ovakvom stanju još se nije mogao usuditi na pokušaj bekstva.
 – Hoćemo li? – upitao je. Ostajao im je još samo mali napor da iskrenu košaru i izruče njen sadržaj u okno.
 – Hoćemo – uzdahnuo je Kid i

nagnuo se da čvršće prihvati dršku.

Buč se zaustavio u pokretu, već upala nagnut nad košarom. Onaj neobjašnjivi instinkt ljudi koji žive opasnim životom iznenada se probudio kod njega. Krajičkom oka opazio je pokret u tami iza sebe.

– Kide ... – prošaptao je. Ruka mu je potražila dršku noža za pojasom.

– Znam – odgovorio je Kid. – Diži košaru!

Nije bilo vremena za razmišljanje o tome šta Kid smjera sa košarom. Četiri čoveka iskočila su iz tame hodnika i poletela na njih. Namjera im je bila jasna: baciti Buča i Kida u okno bez dna!

– Sad! – uzviknuo je Kid.

Izveli su nešto za šta bi se Buč hiljadu puta mogao zakleti da je nemoguće: napregavši poslednje atome snage, izvanrednom koordinacijom pokreta podigli su ogromnu košaru i jednim zamahom je istresli na četiri čoveka koja su stigla na nekoliko stopa od njih!

Jedan je jauknuo i pao na zemlju stežući rukama okrvavljenu glavu. Drugi se spotakao o veliki kamen i sručio pravo Kidu pred noge. Ovaj ga je pozdravio udarcem cokule u lice koji ga je podigao od zemlje i odbacio natrag.

Druga dvojica, iako nepovređeni, zbunjeno su zastali.

– Gle, moj prijatelj Veliki Džodi! – podrugljivo je progovorio Kid. – Imaš nešto da mi kažeš, Džodi?

– Proklet da si! – procedio je germalj, shvativši da je njegov plan propao.

– Zdravo, Džodi – javio se i Buč poigravajući se nožem i značajno gledajući čoveka pred sobom. Ovaj je plašljivo ustuknuo.

– Uvek me je zanimalo koliko je duboko ovo okno – sa širokim osmehom je progovorio Kid. – Šta misliš, Buče ... da pošaljem Džodija i njegovog drugara da provede? Verujem da i njih to zanima ... Zašto bi, inače, hteli da gurnu nas dvojicu, a?

– Važi! – oduševljeno se složio Buč. – Krajnje je vreme da doznamo kada ćemo konačno zatrpati tu rupu.

Bilo je to previše za već načete nerve Velikog Džodija. Uz glasnu psovku ustuknuo je nekoliko koraka spotičući se o kamenje. Onda se okrenuo i bezglavo jurnuo u pravcu slabasne svetlosti koja je dopirala iz glavnog hodnika, njegov ortak odmah za njim. Ispratio ih je grohotan smeh dvojice drugara.

– Šta se dogodilo? – radoznalo je upitao jedan od dvojice osuđenika koji su se malo kasnije pojavili sa svojom košarom.

– Ništa naročito – slegao je Kid ramenima. – Čini mi se da je Veliki Džodi ugledao duha.

– A ova dvojica? – čovek je pokazivao na Džodijeve momke koji su još ležali onesvešćeni.

– Oni? A, oni su bili nespretni.

Zamislite, izručili su sebi punu košaru kamenja na glave – vrteo je Buč glavom. – Neki ljudi baš ne znaju da paze!

– Veselo se smejući, dva drugara su se vratila u glavni hodnik vukući praznu košaru za sobom.

– Ovakve stvari baš mogu da raspolože čoveka – kezio se Buč. – Časna reč, više mi je ovo vredelo nego da sam spavao čitavu noć. Maločas sam bio umoran kao pas, a sada mi se čini da bih mogao iskopati još četiri košare kamenja!

– Odlično! – dočekao je Kid. – Onda bi, znači, ove noći mogao ponovo da pođeš u izviđanje?

– Šta? – Buč se trgao i zapanjeno zagledao u ortaka. – Izviđanje? Zbog čega sad to?

– Ne bi bilo loše da ovoga puta pokušaš da kreneš najpre malo u stranu, umesto da se spuštaš pravo naniže – ozbiljno je govorio Kid. – Možda je na tu stranu lakše proći.

– Ovaj, Kide ... ne znam šta mi je, ali me je odjednom savladao umor ... Možete li to neko drugo veće?

Kid se grohotom nasmejao.

– Šalim se, do đavola! Bio bi to nepotreban rizik.

– Ali se ja ne šalim – progundao je Buč. – Zamisli, bio sam ubeđen da ću na robiji crkavati od dosade, kad ovamo ...

* * *

– Kada ćemo imati i drugo uže,

Doksli? – upitao je Kid. Šest ljudi iz »Kluba begunaca Hard Lak« kako su sebe nazivali, ponovo su bili okupljeni u njihovoj ćeliji, čežnjivo gledajući u izvađeni kamen, sada vešto prikriven Bučovom posteljom.

– To ne zavisi od mene – slegao je ramenima bivši mornar. – Ako Bejli nabavi ćebat, biće gotovo za dve-tri noći.

– Bejli?

– Ne znam, Kide – prošušketao je starac. – Čini mi se da Davidson nešto sumnja. Imam sve manje vremena da bilo šta učinim jer me neko neprestano drži na oku. A ćebe nije lako, izneti, moram ga raseći na četiri dela i kriti na sebi. Opasno je ...

– Kako bi Davidson mogao nešto doznati? – trgao se Kid. Da nije neko od nas previše brbljao?

Svi su odrečno odmahivali glavama, jedino je Krejton pogruženo gledao sebi pred noge. Čak i pri slaboj svetlosti žiška, videlo se da je porumeneo.

– Profo?

– Ja sam nešto rekao, Kide – promućao je Krejton – ali ne i da spremamo bekstvo, časna reč. Hteo sam malo da utešim Kunceca, onog Nemca iz moje ćelije. On treba da izađe za mesec dana i prosto crkava od straha ...

– Šta si mu rekao? – namrštena lica je zapitao Buč.

– Ništa naročito, stvarno ... U stvari, izletelo mi je. Kunce je do-

šao i pitao me šta da radi. Rekao je da se strašno boji onoga što se dogodilo Lengliju i momcima pre njega. Pre nego što sam shvatio šta činim, rekao sam mu da ja neću biti tako dugo u Hard Laku da bih mu mogao pomoći. Namac se trgao i sumnjičavo me pogledao jer dobro zna da sam osuđen na doživotnu robiju.

– Rekao si mu da može sa nama?
– tiho je upitao Kid.

Krejton je nemo potvrdio glavom.

– Doksli – mirno je rekao Kid. – Idi i dovedi mi Kunce.

– U ćeliji je vladalo nelagodno ćutanje. Svi su izbegavali Krejtonov pogled.

– Trebalo je da ja pođem s njim – javio se Krejton na kraju. – Kunce se sada plaši i svoje senke... Bojim se da neće hteti da pođe sa Dokslijem.

– U pravu si, pođi – klimnuo je Kid glavom.

– Misliš li da nas je Švaba izdao – tiho je upitao Buč čim su se vrata zatvorila za Krejtonom.

– Ne znam – isto tako tiho odgovorio je Kid. – Ne verujem. Da jeste, Davidson bi do sada već došao da izvrši pretres u našoj ćeliji. Kunce se nekom verovatno pohvalio da će pobeći, ovaj je to preneo dalje, sve dok to nije doprlo do ušiju nekom od doušnika. Davidson zna da se nešto sprema, ali verovatno ništa više. Ipak, moramo biti oprezniji nego do sada.

– To ne može dugo trajati, Kide – upozorio je Buč. – Pre ili kasnije će nas pohvatati, a onda ti nikakve molitve više neće pomoći!

– Onda moramo požuriti, pa makar taj drugi konopac i ne bio gotov na vreme!

– Postoji jednostavniji način, Kide... Ućutkati Kunce.

– Znam, ali i ti znaš moje mišljenje o tome...

– Onaj tajanstveni ubica baš je mogao ovoga puta da nam učini uslugu – uzdahnio je Buč. – Time bi svi naši problemi bili rešeni...

– Tačno! – ispravio se Kid. – Kako mi ranije nije palo na pamet? Pa, da, Kunce će biti njegova sledeća žrtva!

– Misliš da čekaš dok ga ubica ne sredi?

– Ne, do đavola! Govoriš gluposti, Buče! To nam je prilika da se konačno obračunamo sa ubicom.

– A šta nas se on tiče? – umešao se Bejli, koji je dotle zamišljeno ćutao. – Uskoro ćemo biti napolju, do đavola!

– Postavićemo mu zamku – oduševljeno je nastavljao Kid kao da ne čuje starca. – Ovoga puta nam neće umaći! Bejli, ti znaš Davidsonove navike, ti nam najbolje možeš pomoći.

– A ne – vrteo je starac glavom – u to neću da se mešam, hvala. Pri stajem da učinim sve ako treba da umaknemo, ali sa Davidsonom neću da imam posla.

Prekinuli su ih koraci koji su se

tiho šunjali hodnikom. Nekoliko trenutaka kasnije ušli su Krejton i Doksli, gotovo vukući za sobom jednog oniskog, temeljnog čoveka.

– Kunce se uplašio kada sam došao po njega – zadihano je objasnio Doksli. – Digao je čitavu uzbunu i izbudio sve ljude u ćeliji. Da nije bilo Krejtona...

– Verdammt malo gundao je Nemac – naravno da sam uplašio... čovek šunja po mraku oko mog ležaja... ja mislim upica, počnem da fičem...

– Dobro, dobro – umirio ga je Kid. – Kunce, tebi je Krejton rekao da mi nameravamo da pobegnemo?

– Jeste, jeste – žurno je potvrdio Nemac. – I fala, gospon-Krejton. Ja ne kukafica, ali upica, iz Hard Laka opasan. Svi fideli jadnog Lenglija, ja?

– Da li si nekome pominjao da ćeš bežati s nama, Kunce?

– Nein – isprsis se ovaj i lupio šakom po ramenima. – Kunce zna ćuti!

Kid je lagano ustao i prišao Nemcu.

– Kunce, ne laži! Znam sve!

– Topro – uzdahnuo je Kunce i pognuo glavu. – Rekao samo moj semljak Karl, niko drugi, časna reč!

– A njegov zemljak Karl je mnogo dobar prijatelj sa Hemfrijem, jednim od Džodijevih ljudi – prezrivo je dobacio Bejli. – Sad bar znamo kako je tajna procurila...

– Šta si tačno rekao Karlu? – oštro je rekao Buč.

– Samo to da ću pežati... – šapnuo je Kunce.

– Sigurno?

– Časna reč... ništa fiše i ne znao.

– Krejtone?

– Sasvim je moguće – klimnuo je Profa glavom. – Ni ja njemu nisam odao nikakve detalje, čak ni to ko će sve bežati. Jedino sam ga upozorio da bude spreman i očekuje moj poziv.

– To znači da će motriti samo na tebe i na Kunce – sa olakšanjem je rekao Kid. – Nije tako strašno kao što sam mislio. Kunce, od ovog časa nikome ni reči, čak ni Karlu ako te bude pitao. A pitaće te, u to budi uveren. I pazi dobro, ako se dozna ko će sve učestvovati u bekstvu, odmah ću znati da si to mogao odati samo ti. Prema tome...

– Nein, nein – odmahnuo je Kunce rukom. – Nikom ni reč, nikom ni reč!

– U redu – osmehnuo se zadovoljno Kid. – Videćemo. A sada da se razidemo. Narednih nekoliko dana izbegavaćemo da se sastajemo bez velike potrebe. Za svaki slučaj. Kunce, ti ostani, imam još nešto da se dogovorim s tobom...

– Sedi, Kunce – rekao je Buč kada su ostali izašli iz ćelije i ostavili je u mraku pošto je Krejton odneo svoj žižak. – Sedi, da porazgovaramo malo.

– Nije ni tako loše što te je Prola obavestio o bekstvu – nasmejao se Kid. – Ti ćeš nam poslužiti kao mamac.

– Mamac! Ja? Kako to, kako to? – trgao se uplašeno Nemač.

– Da, bićeš naš mamac. Mamac na koji će se uhvatiti ubica iz Hard Laka. Slušaj dobro...

* * *

– Vidiš li ga? – dobacio je Kid preko ramena, snažno zamahujući pijukom ispod koga se neprestano odronjavala meka zemlja. I njih je na kraju poslužila sreća. Kada su konačno savladali onu ogromnu stenu, pred njima se našao mek sloj, napravljen ko zna kakvom vodom pre ko zna koliko miliona godina. Profa Krejton bi verovatno mogao da im održi čitavo predavanje o tome, ali Profu Krejtona već nekoliko dana jedva da su i viđali držeći se dogovora da izbegavaju jedni druge.

– Vidim – odgovorio je Buč, lagodno naslonjen na zid. – I prestani neprestano da zapitkuješ, do đavola! Nisam seo ovde da spavam, iako bi mi to bilo najpametnije.

– Ako ti se spava – ljutnuo se Kid – onda dođi malo da kopaš. Ni meni neće škoditi da molo ispravim leđa!

– Još mi nije isteklo deset minuta odmora – hladnokrvno je odgovorio Buč. – I šta si zapeo toliko? Još malo, pa smo gotovi za danas.

– Hoću da stvorim i neku rezervu – dahtao je Kid. – Šta znaš šta se sve može dogoditi ovih dana. A poslednje što bih pozeleo u ovom trenutku jeste samica, veruj mi.

– Dobro, dobro – uzdahnio je Buč, lagano se uspravljajući. – Ja ću kopati, a ti gledaj tog svog Švabu. Čuvaš ga kao malo dete, do đavola!

Kid je ćutao, svojim ostrim očima neprestano istražujući mračne uglove iz kojih je mogla doći opasnost po Kunce.

Tog dana nije se dogodilo ništa. Ni sledećeg...

Završava se i treći dan njihovog bdenja nad Kunceom. I ne samo njihovog: na Nemca su neprestano motrili i Doksli i Kinez. »Ubici ovoga puta neće biti lako,« pomislio je Kid sa zadovoljstvom.

Umorno vukući noge, pošto su ispraznili svoje košare u okno, stali su u kolonu koja je vraćala alat. Te večeri kolona se kretala sporije nego obično. Izgladneli Buč već je počinjao da gundža kroz zube istežući vrat da pogleda šta se to dešava na čelu.

Kao da je iz zemlje iznikao, kraj Kida se stvorio Li Po i uzbuđeno ga povukao za rukav, dajući mu znak da pođe za njim. Potrčao je prema sporednom hodniku koji je vodio do okna, Buč i Kid za njim.

Doksli ih je čekao na ulazu u hodnik, uzbuđeno mašući rukom da se sklone. Priljubili su se uza zid, još ne shvatajući šta se događa.

Jedan čovek je žurnim korakom izašao iz hodnika. Doksli mu se kao mačka bacio na leđa i stegao ga rukom oko vrata. U jednom skoku i njih trojica su se našli pred njim.

Bio je to Karl, onaj Nemac o kojem je Kunce govorio.

– Pitajte ga gde je Kunce? – prostenjao je Doksli upinjući se da zadrži Karla.

– Govori! – prislonio mu je Buč vrh noža na trbuh. – Ali tiho!

– Kunce je kod okna – stenjao je Nemac.

– Šta tamo traži?

– Ja sam ga odveo ...

– Zašto? Govori!

– Džodi mi je rekao da ga odvedem ...

– I?

– Tamo je jedan maskirani čovek, ima pištolj u ruci. Dao mi je znak da izađem, i ja sam pobe-gao ... To je sve, časna reč!

– Buče, idemo! – dobacio je Kid. – Doksli! Ti i Li Po držite ovoga, ne dajte mu da pobjegne!

Hitro, ali nečujno, prošli su onih pedesetak jardi do okna osvetljenog retkim buktinjama. Kid se pri-ljubio uza zid, Buč pored njega. Pred njima, na samoj ivici okna, stajala su dva čoveka.

Jedan, niskog rasta, umotan u dugi tamni ogrtač, držao je pištolj u ruci. Preko lica je vezao veliku crnu maramu, tako da su mu samo oči svetlele iz uskog proreza između marame i šešira navučenog na

čelo.

Drugi čovek bio je Kunce. Tre-sao se u nemom strahu na samoj ivici okna. Nedostajao je samo jedan korak da nestane u mračnom grotlu.

– Da li si se pokajao, kradljivče? – muklim glasom je govorio maskirani. – Sećaš li se još božje zapo-vesti »ne kradi«?

– Sećam, sećam – drhtavim gla-som je odgovarao Kunce. – Mein Gott ... nemojte ubiti ... nein, nein, nein!

– Ne, nisi! – uzviknuo je maskira-ni. – Lažeš, Kunce! Lažeš mene i svog gospoda! Nisi okajao svoje grehe i nastavićeš da kradeš čim iz-ađeš odavde!

– Ne, nein – cvilio je Nemac. – Kunem se gospodom bogom ...

– Ne uzimaj ime božje u svoja ogavna usta! – grmnuo je maskira-ni. – Nisi zaslužio njegovu milost! Ja ću te kazniti, Kunce, kao anđeo božji! Idi u pakao!

Podigao je ruku sa pištoljem uperenim pravo Nemcu u glavu. Ovaj je promuklo kriknuo i pao na kolena, dižući ruke prema ubici iz Hard Laka.

– Samo trenutak!

Bio je to zvonki Kidov glas. Mas-kirani se trgao i uperio pištolj u mrak, ali njih dvojicu nije mogao videti u njihovom zaklonu.

– Ko je to? – prosiktao je čovek. – Džodi?

– Ne, nije Džodi – nasmejao se Kid. – Neko drugi, ubico!

Maskirani se lagano izmicao prema zidu hodnika, tražeći ih pogledom. Pištolj mu je neodlučno šetao levo i desno.

– Izadi, prokletniče! – cedio je kroz zube. – Da te vidim!

– Najpre da ja vidim tvoje lice – nasmejao se Kid.

Bilo je to previše za maskiranog. Divlje urlajući, jurnuo je pravo prema Kidovom glasu. Revolver u njegovoj ruci je zapraštao. Kiša metaka je zasula stenoviti zid.

Kao slep proleteo je pored njih, ali nije daleko stigao. Ispružena Kidova noga poslala ga je u prašinu. Čovek je besno opsovao i još jednom pritisnuo obarač.

Čulo se samo suvo škljocanje igle o prazan bubanj. Kid se nasmejao.

– Ako si ti zaboravio da brojiš, ja nisam – dobacio je. – Skidaj tu maramu sa nosa!

Maskirani se nije dao. Skočio je na noge i ponovo hteo da poleti prema glavnom hodniku.

Buč mu se isprečio na putu sa nožem u ruci.

Maskirani je besno opsovao i zavitlao oružje Buču u lice. Ovaj je malo pomerio glavu i revolver je proleteo kraj njega.

– Dosta je bilo igranja! – oštro je progovorio Kid. – Skidaj maramu!

– Ne prilazite mi! – promuklo je govorio maskirani i korak po korak uzmicao prema oknu. Kunce se već davno izmakao u stranu i sada je ležao uza sam zid, rukama

pokrivajući lice. Drhtao je čitavim telom.

Maskirani je zastao na samoj ivici grotla, nervozno se osvrćući. Nije više imao kud jer su se Kid i Buč polako ali sugurno približavali.

– Prokleti da ste! – procedio je kroz zube, a oči su mu besno sevale. – Prokleti da ste! Prokleti!

– Dosta je bilo – mirno je progovorio Kid. – Znamo ko si. Možeš da skineš tu maramu.

Odgovorio mu je samo užasan smeh. Mirno, kao da šeta maskirani se okrenuo i zakoračio nad ponor.

– Do đavola – promucalo je Buč i drhtavom rukom obrisao hladan znoj sa čela. – Jesi li video ovo, Kide...

– Ne, ti si video – jetko je odgovorio Kid. – Hajdemo odavde, neko će uskoro dići uzbunu što nas nema. Kunce, diži se i polazi! Nemaš više čega da se bojiš.

– Je li to bio Devidson? – nesi-gurno je upitao Buč.

Kid je klimnuo glavom.

– Devidson. Ko bi drugi bio? On je bio ubica iz Hard Laka, kako smo i sumnjali.

Pridržavajući Kunce, koji je još drhtao čitavim telom, hitali su polumračnim hodnikom. Međutim, nisu morali da žure: duga kolona zatvorenika još je stajala onako kako su je ostavili. Na samom kraju ugledali su Dokslija i Li Poa.

– Šta se dogodilo sa Karlom? –

tiho je upitao Kid.

Doksli je postideno pognuo glavu.

– Otrgao nam se i pobegao – priznao je.

– Neka ga – odmahnuo je Kid rukom. – Ionako ne znam šta bismo učinili s njim. Nego, šta se čeka? Zašto još ne izlazimo?

– Nema Devidsona da otključa prostoriju za alat – objasnio je Doksli.

– Aha, njega čekamo – oglasio se Buč. – Pogledom je izabrao zgodno mesto uza zid i umorno se spustio na zemlju. – Onda ćemo se lepo načekati . . .

* * *

Sutrašnji dan u Hard Laku nije počeo kao obično.

Posle doručka ponovo su se po redali u krugu, očekujući da ih povedu u jamu, ali su stražari oko njih nepomično stajali na svojim mestima. Štaviše, lestvice još nisu bile uklonjene od zida puebla, što je samo po sebi bilo veoma neobično.

Sunce je peklo jače nego obično, a iz pustinje je dolazio suv, vreo vetar, nabijen električitetom.

Buč je pogledao u nebo. Nijednog oblačka nije bilo na njemu, ali to nije moglo prevariti iskusnog stanovnika pustinje.

– Sprema se oluja, Kide – tiho je dobacio.

– Ma nemoj? – trgao se Kid, pra-

vo gradsko dete, i zagledao u nebo.

– Šta ti je? Potpuno je vedro.

– Pazi šta sam ti rekao. Najkasnije večeras.

– Večeras – zainteresovao se Kid. – Odlično . . .

– Misliš da bismo večeras . . .

– Čuti – upozorio ga je Kid. Oko njih je bilo suviše radoznalih ušiju.

U međuvremenu je uz lestvicu hitro ustrčala vitka prilika upravnika Ficherberta. Pratila ga je veća grupa stražara. Svi su nestali u mračnom ulazu na prvi sprat.

– Kide . . . – zabrinuto je prošaptao Buč. – Pretrešće ćelije.

– Vidim – pljunuo je Kid na zemlju.

– Ako otkriju rupu u zidu i ostalo?

– Opet suviše pričaš! – proskitao je Kid i osvrnuo se oko sebe. – Neće otkriti ništa, do đavola! Oni traže Devidsona, glupane, a on nije tako sitan da bi sve morali da prevrnu.

Bič je sa olakšanjem uzdahnio i otro znoj sa čela.

– Zašto nas već jednom ne vode u Rupu – progundao je. – Pocrkaćemo na ovom suncu.

– S malo sreće danas nećemo u jamu – osmehnuo se Kid. – Možeš li to da zamisliš, Buče?

– Šta? Da nije danas neki praznik? – trgao se Buč.

– Za nas jeste. Šta će biti kad ne nađu goře ono što traže?

– Pretražiće jamu – setio se Buč i lice mu se razvuklo u širok os-

meh – a to će malo potrajati . . .

Fricerbert se pojavio na izlazu i dao znak stražarima da lestve prislone uza zid. Nešto sporije nego maločas, mala grupa nestala je u hodniku drugog sprata.

I pored Kidovih uveravanja, Buč se nelagodno vrpolio sve dok Fricerbert i stražari nisu izašli. Spustili su se na prostor ispred prvog sprata i upravnik je prišao ivici.

Nekoliko trenutaka ćutke je gledao stroj osuđenika pod sobom, a onda progovorio svojim kultivisanim glasom:

– Verovatno već znate razlog ove pretrage. Gospodin Davidson je nestao. Još sinoć. Sigurni smo da nije uopšte krug kaznionice, što znači da je on . . . ili njegovo telo . . . još između ovih zidova. Ako neko od vas zna nešto o njemu, neka istupi korak napred.

Buč je ispod oka pogledao oko sebe. Svi osuđenici su ostali na mestu, iako je Kunceovo lice bilo bleđe nego obično.

Dugi trenuci mrtve tišine u vazduhu nabijenom elektricitetom. Kao da je i priroda osećala napetost u svim ovim ljudima izloženim nemilosrdnom suncu.

– U redu – uzdahnuo je Fricerbert. – Vidim kako stvari stoje . . . Dovodiće mi jednog po jednog u moju kancelariju jer se, izgleda, plašite jedni drugih. Pre toga, pretražićemo i jamu rudnika. Stražari, vratite osuđenike u ćelije!

Kid se iscerio i namignuo Buču.

Ovaj je zabrinuto gledao u nebo. Neće valjda ako oluja počne prerano i izduva se do noći.

Iskoristivši komešanje dok su prilazili lestvama, Kid je prišao Bejlju i nešto mu šapnuo na uho. Bejljevo smežurano lice je sinulo i on je žustro klimnuo glavom.

Buč i Kid izvalili su se na svoje postelje u ćeliji i zagledali jedan u drugog. Onda su, kao po komandi, prasnuli u grohotan smeh.

– Zbogom, Hard Laku! - prostenjao je konačno Buč. – Zbogom zauvek!

– Nemoj to nikada da kažeš! – uozbiljio se Kid. – Šta znaš šta nas još čeka? Sem toga, ovaj trik može nam upaliti samo jednom. Bojim se da ćemo biti prvi i poslednji koji će pobeći iz Har Laka.

– Ako pobegnemo – uozbiljio se i Buč.

– Pobeći ćemo – tiho je rekao Kid. – U to više ne sumnjam. Ali, šta će biti kad pođemo niz tu litiću?

Ustao je i dugo gledao u nebo kroz uski prozorčić.

– Te tvoje oluje još nema, Buče – dobacio je preko ramena.

* * *

Bio je to dug i vreo dan u Hard Laku. I onaj vreli vetar je prestao da duva, ali se u nepomičnom vazduhu jedva moglo disati. Osuđenici su ležali u ćelijama usijanim od sunca i dahtali kao psi. Po prvi put

se dogodilo da je ostalo hrane u tanjirima poređanim za oskudni ručak. Prvi zvuk grmljavine dopro je sa planina dok su se postrojavali za večeru. Sunce je dobilo krvavocrvenu boju, ali je nebo i dalje ostalo vedro.

Kid je sumnjičavo zavrteo glavom.

– Ništa od oluje, Buče, ali je možda i bolje. Ne smem ni da pomislim kako će izgledati na litici kada je kiša nakvasi.

– Onda počni odmah da misliš o tome. Kiše će biti, i to kakve kiše – uporno je tvrdio Buč.

I zaista, kada su izašli posle večere na krug, nebo je bilo potpuno mračno. Onaj suvi vreli vetar ponovo se digao, mnogo snažniji nego jutros. U daljini, nad planinom, sevnule su prve munje.

– Šta sam ti rekao? – gurnuo je Buč svog ortaka laktom.

U tom trenutku sevnula je munja. Nebo nad njim se prolomilo. Za onih nekoliko trenutaka dok su se uspeli do drugog sprata, bili su mokri kao miševi.

– Vatre na zidovima sigurno će se pogasiti – veselo je dobacio Buč.

– Ne bi to bilo dobro jer bi stražari postavili dvostruko oprezniju. Ne brini. Zar ne vidiš da drva polivaju naftom iz kanti?

– Tačno klimnuo je Buč glavom, buljeći kroz uski otvor u najbližeg stražara.

Ove noći njih dvojica će se i bliže upoznati ...

* * *

Da li smo spremni? – tiho je upitao Kid, ali više iz navike. Gromovi su tutnjali neprekidno i nije bilo nikakve opasnosti da bi ih neko drugi čuo. Kiša se malo stišala, ali je i dalje uporno lila, bez izgleda da uskoro prestane.

Klimnuli su glavama, s naporom gutajući pljuvačku. Malo ko od njih uspevaio je da savlada uzbuđenje.

Šest ljudi, kao i onda kada je Buč išao u izviđanje. Kunce se u poslednjem trenutku predomislio. A i zašto bi se izlagao riziku? Uskoro izlazi na slobodu, a ubica iz Hard Laka miruje u oknu bez dna ...

Doksli i Li Po već su čučali kraj kamena koji će izvaditi iz zida. Korak dalje, sa daskom u rukama, pogurili su se Krejton i Bejli, Buč odmah iza njih, sa užetom omotanom oko pasa.

I Kid je bio na istom mestu, pored prozorčića, motreći na stražara, čija se silueta jedva nazirala. Vatra je ove noći ipak gorela mnogo slabije nego obično.

Oko Kidovog pojasa bilo je obavijeno drugo uže, ono koje će im zatrebat i kasnije pri opasnom spuštanju niz liticu.

– Vadi kamen! – uzviknuo je Kid. Stražar mu je bio okrenut leđima, sa kapuljačom kišne kabanice i duboko navučenom na lice.

Kamen je izleteo iz svog ležišta i

njegovo mesto je zauzela daska.

– Hajde, Buče! – nepotrebno je prošaptao Kid.

Buč ga ionako već nije mogao čuti. Krejton i Bejli hitro su uvlačili dasku natrag u ćeliju, što je značilo da je Buč već na zidu.

– Popuštaj uže, Doksli, popuštaj! – siktao je Kid. Buč je u svakom trenutku morao imati labovo uže iza sebe, kako bi se mogao slobodno kretati i privući stražaru.

Kid se priljubio uz prozorčić, tihim glasom prenoseći drugarima šta se događa na zidu.

– Buč je sada već iza korpe za vatrom... dobro ga vidim... leži nepomično... do đavola, stražar je stao i gleda pravo u vatru... videće ga, prokletstvo... ne... okrenu se... Sad, Buče!

Sva sreća da je Buč skočio nešto pre Kidovog preglasnog uzvika jer stražar je taj uzvik čuo i iznenađeno se okrenuo.

Imao je dovoljno vremena da vidi Bučove oči pre nego što mu se oštrica noža zarila u srce.

Obojica su se sručila na zid, ali se Buč odmah uspravio. Zderao je kišnu kabanicu sa nepomičnog stražara i ogrnuo se njom, a onda dohvatio i pušku.

Trenutak kasnije mirno je koračao po zidu – oličenje dobrog stražara. Telo nesrećnika koji se časa ranije nalazio na tom mestu nestalo je u tami sa druge strane zida.

– Idemo! – uzviknuo je Kid. Više nije bilo opasnosti da ih stražar

čuje. – Dasku!

Krenuli su po utvrđenom redu, najpre Doksli, zatim dvojica staraca, pa Li Po i na kraju Kid. Doksli je šćepao uže koje je Buč otkacio s pojasa, prebacio ga na drugu stranu zida i skliznuo niz njega. Kid je jasno čuo šumno Krejtonovo disanje dok je grčevito stezao uže.

Sve to nije trajalo više od šezdesetak sekundi. Njih petorica šćurili su se u podnožju zida po kome je Buč i dalje žustro koračao.

– Evo ti kraj užeta, Doksli – rekao je Kid. – Pričvrsti ga negde. Dobro!

– Gde, do đavola? – psovao je mornar pipajući po mraku. – Ovde nema ničeg zgodnog...

– Tamo desno imaš jedan čvrst žbun – začuo se glas iznad njih. Buč je stajao kraj vatre, raširenih nogu. – I budite malo tiši, do đavola! Čovek ovde ne može ni da stražari na miru!

– Uh! – čuo si Dokslijev glas. – Mogao je bar da mi kaže da je žbun bodljikav – gundao je dok je čvrsto vezivao uže.

– Ja polazim – šapnuo je Kid i zategao obema rukama uže koje je odmotavao sa pojasa. Kretao se unatraske, oprezno pipajući nogama.

Kako jo je samo Buč sišao ovuda? I to bez užeta!

Bolno je jauknuo jer mu je kama iznenada nestalo pod nogama i on se svom težinom sručio u drugi bodljikavi žbun. Stežući

zube, opipao je oko sebe. Kiša mu se slivala niz lice. Blesak munje pomogao mu je da zaobiđe žbun i pogledom pronađe širu izbočinu, nekih šest stopa ulevo.

– Može! – doviknuo je podižući glavu naviše.

Nekoliko trenutaka tišine, a zatim suljanje, dahtanje. Pravi vodopad sitnog kamenja sručio se na Kida. Priljubio se uz stenu i uspeo da zaustavi Krejtona, koji nije imao snage da se pridržava za uže.

– Kako je, Profa? – prošaptao je.

– Dobro – glasio je tih odgovor. Nije imao vremena da to proverava jer je i Bejli već stizao niz uže, ništa mnogo opreznije od svog vršnjaka.

Sa Dokslijem nije bilo nikakvih problema. Li Pola jedva da je i čuo.

– Zvao si Buča? – upitao je kada su njih dvojica stigli i priljubili se pored njega.

– Jesam – šapnuo je Doksli. – Prokletstvo, nisam mislio da će biti ovako gadno!

Uže u Kidovim rukama se olabavilo. To je značilo da ga je Buč odvezao i da se sada oprezno spušta niz strminu.

– Drži dobro! – dobacio je Kid Doksliju i Li Pou. Sva trojica su se bolje oslonili i stegli uže. Ako se Buč oklizne valjda će uspeti da ga zadrže.

– Gde ste? – čuo se glas odozgo.

– Malo više levo – odgovorio je Kid. – Buč, veži drugi kraj užeta za taj žbun tu. Da li ga vidiš?

Odgovorila mu je glasno psovka. Doksli se osvetnički zacerekao.

– Idemo dalje – rekao je Kid i bacio svoj kraj užeta niz strminu. – Profo, Bejli, hoćete li moći?

– Ja mogu – prošušketao je Bejli. – Nisam još za penziju, mladi čoveče!

Krejton je ćutao.

– Profo?

Stavio je ruku starcu na rame. Krejtonova kolena kao da su iznenada popustila i on se srozo pored stene.

Kid je kleknuo kraj njega i zagledao se u starčevo lice mokro od kiše.

– Ne mogu, Kide ... – prošaptao je bledim usnama. – Moje srce ...

– Ne brini, Profo – šaptao je Kid. – Nosićemo te ako bude potrebno. Odmori se malo.

– Ne – blede se osmehnuo starac. – Stara pumpa konačno je otkazala, Kide, i tu više nema pomoći ... ali će se bar reći da je Profa Krejton umro slobodan ...

U tom trenutku sa litice iznad njih čuli su se glasni povici. Odjeknuo je pucanj, za njim i drugi.

– Primetili su da nema stražara! – procedio je Doksli. – Uskoro će otkriti dasku i uže ... Moramo brzo odavde!

– Ostavite me – prostenjao je Krejton i lice mu je naružilo novi bolni grč. – Idite ... bežite ...

Kid je pogledao u Buča. Ovaj je u tami samo slegao ramenima.

– Ja ću ostati kraj njega – javio se

iznenada Bejli. – Do đavola, već sam sit ovog kamenja... Izgleda da ipak nisam mlad kao nekad – suvo se nasmejao.

– Bejli... znaš li šta propuštaš?

– Znam – tiho je odgovorio starac – ali ni ja neću dugo... Uskoro će i mene onaj matorac gore osloboditi Hard Laka... zauvek...

Kid je stegao ruku Krejtonu.

– Zbogom, Profo – prošaptao je. – I hvala...

– Idi, Kide – prostenjao je starac.

– Idi... uzbuna je već data, nemate mnogo vremena...

– Idemo! – uspravio se Kid. Izbegavajući da gleda u Krejtona, spustio se niz uže. Čuo je mrmljanje dok su se i ostali opraštali od Krejtona i Bejlja.

»Sva sreća da pada kiša, pomislio je. Ne bi valjalo da neko vidi suze u oku Sandens Kida...«

* * *

Još jednom su imali sreće. Kid još nije bio stigao do kraja konopca kada je osetio da je tle pod njegovim nogama sve ravnije. Uskoro je mogao sasvim normalno stajati. Sačekao je nov blesak munje da bi pri njenoj svetlosti bolje pogledao šta ga okružuje.

Zadovoljno se osmehnuo. Duga i ne mnogo strma padina, posejana žbunjem i sitnim stenama, pružala se pravo ispred njega. Tu će mnogo brže napredovati nego do sada.

Trojica begunaca zadihani su se

zaustavili pored njega.

– Poneo sam konopac – javio se Doksli. – Izgleda da nam više neće biti potreban, a?

– Neće – osmehnuo se Kid. – Požurimo sada, ovde može i da se trči!

Trčali su dugo, gotovo pola časa bez predaha, u tišini koju je prekidala samo poneka psovka zbog kamenja koje se izdajnički izmicalo ispod nogu.

Kid se na kraju iscrpljeno sručio na zemlju. Ostali su popadali oko njega.

– Znaš li bar kuda nas vodiš? – prostenjao je Buč.

– Kako da ne? Na istok.

– Ma nemoj? Možeš li da budeš malo precizniji?

– Za sada ne mogu – nasmejao se Kid. – I ti si kao i ja čuo šta je Profa rekao: jedino na istoku ima izgleda da se na nekom ranču dokopamo konja.

– U ovom mraku možemo promašiti pedesetak rančeva – progundao je Buč.

– Ti možda, ja ne – nasmejao se Kid. – Gle, i kiša je prestala!

Uspravio se i duboko udahnuo vazduh. Lice mu se razvuklo u osmeh.

– Osećaš li? – upitao je.

– Miris konja! – dreknuo je Buč. – Jesmo srećni, nema šta!

– Konji! – prezrivo je dobacio Doksli. – Do đavola, ja tim zverima ne smem ni da priđem!

– A ti, Li Po? – pitao je Kid. –

Umeš da jašeš? – pokretima je pokazivao Kinezu na šta misli.

Ovaj se ljubazno osmehnuo i zavratio glavom. Onda je pokazao na Doksija i na sebe i napravio nekoliko koraka, kao čovek koji žuri. Još jednom se osmehnuo i klimnuo glavom.

– Tako je, žuti – namsejao se Doksli. – Ti i ja smo najsigurniji na majčici zemlji, mada sad ne bih odbio ni neki brz brod, samo kada bi u ovoj pustinji bilo dovoljno vode.

– To znači da se rastajemo – tužno je zaključio Buč. – Sva sreća što nemamo mnogo vremena... Najbolje je da rastanak traje kratko, a?

Bez reči je stegao Doksliju ruku, gledajući ga u oči. Rukovao se i sa Kinezom, srdačno ga lupajući po ramenu.

– Mnogo sreće, momci! – dobacio je za njima. Doksli je u hodu još jednom omdmahnulo rukom.

– A ti i ja u konjicu – uzdahnuo je, okrenuvši se Kidu. – Koliko još ima do jutra?

– Dovoljno. Pitam se samo čuvali neko ove konje čiji miris osećam.

– Verovatno. Mnogo konja, svakako u koralu. Samo, otkad je to prepreka za nas dvojicu?

– Odavno se nismo bavili krađom konja – nasmejao se Kid, – ali je to veština slična plivanju. Kad jednom naučiš, nikad ne možeš da je zaboraviš.

* * *

Tri meseca kasnije Buč Kasidi i Sandens Kid sedeli su u salonu voza koji je jurio putom između Ogdena i Omahe. Ništa na njima nije više podsećalo na izglednele i izmršavele begunce iz Har Laka koji su na iscrpljenim konjima jednog jutra ujahali u gradić Kolfaks na granici Nevade.

Srećom, Kolfaks je imao banku, a Buč Kasidi revolver koji je mudro uzeo od stražara na zidovima Hard Laka. Plen, istina, nije bio naročito bogat, ali ni oni nisu bili naročito probirljivi. Novca je bilo dovoljno da se lepo obuku i dobro jedu svakog dana, da traže samo najbolji viski i najbolje žene u svim salunima u koje su zalazili.

Buč je podigao lakovane čizme na sedištu preko puta sebe i otrešao nevidljivo zrnice prašine sa elegantnih sivih pantalona. Kritički se zagledao u debelu cigaru koju je trenutak ranije izvadio iz usta.

– Ne ove havane nisu kao što su nekad bile – uzdahnuo je. – Valjda će nege biti boljeg duvana.

– I boljeg viskija – dodao je mrko Kid. – Od onog noćasnog bučkuriša još me boli glava.

– Znao sam! I nemoj mi reći da te na vreme nisam upozorio!

– Na vreme?! – frknuo je Kid. – Đavola na vreme! Kad si me odvuкао od stola, nisam više mogao da razlikujem keca od desetke!

– Prvo i prvo, od stola te nisam odvuкао ja. Odvukli su te barmen i još jedan momak kada su hteli da

zatvore salun.

– Čekaj... – zabrinuto ga je pogledao Kid. – Zar nisam s nekim igrao poker?

– Jesi – klimnuo je Buč glavom – ali su ljudi lepo otišli svojim kućama kada su ti pokupili sve pare.

– Tako je to, znači, bilo – uzdahnuo je Kid. Oprezno je opipao džepove i tužno se zalgedao u nekoliko srebrnih dolara koje je izvukao iz jednog džepa. – Imaš li ti još para?

– Ja nisam igrao poker – nasmejao se Buč.

– Hajde da pojedemo nešto. – Kid je ustao i protekao se, stežući rukama slepoočnice. – Uh! Glava mi puca!

– Hoću, ako mi najpre kažeš zbog čega idem o Omahu – Buč se nije ni pomerio sa svog mesta.

– U Omahu? Ko kaže da idemo u Omahu?

– Ja ti kažem. Digao si me jutros pre zore, naterao u ovaj voz i rekao da idemo u Omahu.

Kid se skljkao na sedište.

– Omaha, Omaha... – zamišljeno je ponavljao. – Kog sam đavola tražio u Omahu?

– Koliko te poznajem, u pitanju je neka ženska.

– Ženska iz Omahe? – zbunjeno je promrmljao Kid. – Poznajem li ja neku žensku u Omaha?

– Verovatno.

– Idemo ipak nešto da pojedemo – ustao je ponovo Kid. – Znaš da mi mozak ne radi kada sam gla-

dan.

Uskim prolazom između sedišta prešli su u susedni vagon – restoran i zastali na ulazu. Restoran je bio pun.

– Eno tamo – pokazao je Buč glavom prema stolu za kojim je sedeo samo jedan džentlmen u elegantnom tamnoplavom odelu.

Kid je zastao kraj stola i učtivo dotakao obod svog stetsona.

– Da li su ova mesta slobodna, gospodine? – upitao je.

Čovek je podigao pogled sa svog tanjira i ljubazno klimnuo glavom.

– Izvolite!

Kid je morao upotrebiti svu svoju veštinu savlađivanja, toliko puta proverenu za pokeraškim stolom.

Čovek pred njim bio je Aleksander Fiegerbert, upravnik Hard Laka!

Oštrim pogledom upozorio je Buča, a zatim se uklonio da ga propusti na sedište pored prozora. On sam seo je preko puta Fieberberta. Osećao je olakšanje jer ovaj nijednim pokretom nije pokazao da ih je prepoznao.

»Uostalom,« mislio je Kid, »sreli smo se samo jednom, i to u potpuno drukčijim okolnostima«.

– Izvolite, gospodo!

Kraj njihovog stola stvorio se crni poslužitelj sa blokom u rukama.

– Šunku s jajima, duplu porciju – rekao je Kid.

– I meni – promućao je Buč. On još nije uspevao da savlada iznena-

denje.

Kid ga je ritnuo nogom ispod stola.

– Donesi i pivo i za mene i mog ortaka – dodao je. – I za džentlmjena, ukoliko to želi? – upitno je pogledao u Ficherberta.

– Hvala – ljubazno se nasmešio ovaj. – Nisam ljubitelj piva, ali ako bi se u ovom vozu našlo dobrog vina, to već ne bih odbio.

– Kakvog vina imate? – upitao je Buč.

– Kalifornijskog, gospodine. Najboljeg kalifornijskog vina – naklonio se poslužitelj.

– Kalifornijsko? Hm – rekao je je Ficherbert. – Pa, dobro, dajte da i to probam.

Nekoliko trenutaka kasnije, poslužitelj se ponovo stvorio kraj stola sa dva vrča piva i jednom dugom, uskom bocom na poslužavniku. Ficherbert se sumnjičavo zagledao u etiketu dok mu je poslužitelj sipao vino u čašu.

– U vaše zdravlje! – podigao je čašu i osmehnuo se Kidu i Buču. Oni su otpozdravili svojim vrčevima.

Ficherbert je oprezno otpio jedan gutljaj.

– Hm! Ovo i nije tako loše!

Neko vreme za njihovim stolom vladala je tišina. Ficherbert se posvetio ostacima svog doručka, dok su Kid i Buč kao vukovi navalili na šunku s jajima.

– Vidim da vam je prijalo – osmehnuo se Ficherbert kada su za-

dovoljno uzdahnuli i odgurnuli prazne tanjire od sebe. – Dozvolite da sada ja častim pivo!

– Vrlo rado – osmehnuo se Kid. – I vi putujete o Omahu?

– Malo dalje u Njujork.

– Oho, dug put.

– U stvari, i ne. Posle toga produžavam brodom za Englesku. To će tek biti dugo putovanje.

– Vraćate se u domovinu?

– Moj naglasak me, znači, još odaje – nasmejao se Ficherbert. – Da, proveo sam nekoliko godina u Americi i definitivno utvrdio da to nije zemlja za mene. Pogotovo Zapad. Bez uvrede, naravno, Vaša zemlja nije kriva što sam ja drukčije vaspitan – dodao je žurno.

Razgovor je posle toga zapeo. Kid nije želeo da dalje ispituje Ficherberta, plašeći se da ga Buč ne oda svojim neprestano smrknutim licem. Ni Ficherbert očigledno nije bilo do razgovora jer sve vreme nije postavio nijedno pitanje o njima.

Ispili su svoje piće, ljubazno klimnuli glavom i rastali se. Kao stranci koji su se slučajno sreli u vozu.

– Misliš li da nas je poznavao, Kide? – zabrinuto je upitao Buč čim su izašli iz vagon-restorana.

– Ne znam. Ne verujem – slegao je Kid ramenima.

– Kako bi bilo da siđemo na prvoj stanici? – predložio je Buč.

– Ne može. Moram u Omahu.

– Aha! Konačno si se setio zašto

demo tamo?

– Setio sam se. Tamo je Dženi.

– Koja sad Dženi?

– Dženi iz Kolorado Springsa.

• Ona ridokosa, zar si zaboravio?

– Dženi Roberts? Kide, ti si stvarno poludeo! Dženi Roberts, šerka direktora banke?

– Baš ona – nasmejao se Kid.

– Izvini, ali na nešto moram da te podsetim. Ti i ja, znaš, opljačkali smo banku njenog tate.

– Znam, pa šta?

Buč je zabrinuto pogledao ortaka.

– Kide ... boli li te još glava?

– Pomalo. Ono pivo mi je pomoglo.

– Odlično. Smesti se lepo u svoje sedište i malo odspavaj. Razgovaraćemo kad se probudiš.

– O čemu? – pitao je Kid, ali je dozvolio da ga Buč kroz prolaz odgura od njihovih sedišta.

– O Dženi, Omahi, o bankama i tako dalje.

– Vrlo rado – osmehnuo se Kid.

– Sve stvari koje me zanimaju.

Sa zadovoljnim izrazom lica, zalutao se u udobno sedište i trenutačno kasnije zahrkao tako snažno da su ostali putnici počeli da se okreću. Buč ga je morao gurnuti da bi prestao da hrče.

* * *

Stanica u Omahi bila je prepuna sveta, ali ništa drugo dva drugara nisu ni očekivali od velike raskrsnice u kojoj se stiče pet važnih železničkih pruga.

Gospodin Kasidi? Gospodin Kid? – začuli su glas iza sebe i poskočili od iznenađenja. Iza njih je stajao jedan crni poslužitelj iz voza.

– Imate pismo od jednog džentlmena – rekao je Crnac sa osmehom i izgubio se u gomili.

Kid je ljubopitljivco raširio komad fine hartije i preleteo pogledom preko njega.

– Neka sam proklet! – procedio je.

– Šta je to? Buč je otrgao hartiju iz Kidove ruke i pročitao nekoliko kratkih redova.

»Puno pozdrava od Profe Krejtona. Tvrdi da će živeti sto godina. Bejli je umro petnaestak dana posle vašeg bekstva od zapaljenja pluća. Doksli je u bekstvu ubijen, o Li Pou ne znam ništa.

Mnogo sreće Buč Kasidi i Sandens Kidu!

Vaš odani Aleksander Ficherbert«.

– Neka sam proklet! – procedio je Kid malo tiše. – Taj je sve vreme zano da smo to nas dvojica!

Sirena je zaurkala i voz je uz lak trzaj krenuo dalje.

Aleksander Ficherbert se nagnuo kroz prozor i učtivo podigao svoj elegantni polucilinder. Lice mu je ozario osmeh.

Mnogi su se u prolazu nasmejali zapanjenim licima Buča i Kasidija i Sandensa Kida.

Sva sreća da niko nije znao ko su ...

**U SLEDEĆEM
BROJU**

BEULA, DIVLJA MAČKA

